

BIBLIOGRAFIA ACTUALITZADA SOBRE ESPELEOLOGIA FÍSICA I CARST DE LES ILLES BALEARS

per Joaquín GINÉS ^{1,2} i Àngel GINÉS ^{1,3}

Abstract

An updated bibliographic compilation on physical speleology and karst in the Balearic islands is now presented, which gathers to this date a total of 533 references on these matters. Besides the included bibliographic list –that in fact builds up the nucleus of this paper– some data on the temporal and geographical distribution of the references are supplied; furthermore, a contents classification of the cited references is performed according to several specific subthemes referred in the text.

Resumen

Se presenta una recopilación bibliográfica actualizada sobre la espeleología física y el karst en las islas Baleares, la cual incluye un total de 533 referencias sobre estas materias. Además del listado bibliográfico –que de hecho constituye el núcleo de este trabajo– se aportan algunos datos sobre la distribución temporal y geográfica de las referencias incluidas, procediendo asimismo a efectuar una clasificación del contenido de las citas según una serie de subtemas específicos, que se explicitan en el texto.

Introducció

A les planes d'ENDINS sempre s'ha considerat d'interès la publicació de treballs de documentació, dels quals –entre molts d'altres– en són un bon exponent els llistats bibliogràfics que han anat apareixent sobre les diferents disciplines relacionades amb les coves de les Balears: nº 2 (1975) bioespeleologia, nº 3 (1976) paleontologia i arqueologia, nº 4 (1977) espeleologia física i nº 7 (1980) bioespeleologia.

Concretament, en el cas de l'espeleologia física i el carst fa ja 27 anys que es publicà una recopilació bibliogràfica, que aleshores recollia 145 cites (GINÉS *et al.*, 1977). De llavors ençà, les publicacions sobre aquestes matèries han crescut d'una manera força espectacular, tal i com queda reflectit en el present treball. Encara que bona part de la producció bibliogràfica ha estat publicada a ENDINS, i pot ser asequible amb facilitat amb l'ajut de l'excel·lent treball de documentació de PLA & VICENS (2000), una part encara més important ha aparegut en molt diverses publicacions tant locals com forànies. Per aquests motius hem considerat del tot convenient efectuar una posada al dia d'aquestes qüestions, procedint a elaborar una actualització de la bibliografia sobre el carst de les Balears, la qual inclou ara una quantitat superior a les 500 referències. Aquesta nova aportació documental

ha estat realitzada amb uns plantejaments semblants als de la publicació inicial (GINÉS *et al.*, 1977), malgrat que –com veurem tot seguit– s'han introduït algunes innovacions per tal de fer-la més útil i manejadissa.

Metodologia i consideracions generals

La recopilació bibliogràfica que presentam dona cabuda a tots els treballs publicats sobre les Balears en relació amb el modelat càrstic en general i l'espeleologia física, considerada aquesta darrera en un sentit el més extensiu possible. Dins aquest context, han estat incorporades al present llistat bibliogràfic publicacions molt diverses, referides a les coves i el carst de les nostres illes, que abracen un ampli ventall de temàtiques: des de treballs merament descriptius de cavitats fins a notes sobre els seus aspectes morfogenètics i espeleocronològics, així com estudis sobre exocarst, climatologia subterrània, o obres de caràcter general que inclouen dades d'índole variada sobre les matèries esmentades.

El criteri general aplicat ha consistit en reunir totes aquelles referències sobre el carst i les coves de les Balears que normalment no apareixerien en repertoris bibliogràfics sobre disciplines molt més específiques, com són la bioespeleologia, la paleontologia dels reom-

1 Grup Espeleològic EST. Palma de Mallorca.

2 Departament de Ciències de la Terra. Universitat de les Illes Balears. Palma de Mallorca.

3 Laboratori d'Ecologia. Departament de Biologia. Universitat de les Illes Balears. Palma de Mallorca.

pliments de cavitats o les investigacions de caire arqueològic; no obstant això, s'han inclòs referències procedents d'aquestes disciplines, sempre que continguin determinades informacions d'interès com poden ser les topografies o descripcions acurades de cavitats. Malgrat el criteri general enunciat més a dalt, és precís deixar constància que la recopilació efectuada no pretén tenir caràcter d'exhaustivitat, sobretot pel que fa a les cites d'algunes disciplines que freguen més aviat de forma tangencial l'objecte del present treball. Ens referim concretament a temàtiques com la hidrogeologia, la bioerosió dels litorals calcaris, els estudis arqueològics i paleontològics, o els escrits de viatgers del segle XIX; en els casos ressenyats s'ha donat cabuda a les obres i treballs més significatius i a les publicacions el contingut de les quals és més proper als conceptes clau d'aquesta recopilació: carst i espeleologia física. En cap moment han estat recollits articles de diaris o premsa periòdica d'informació general.

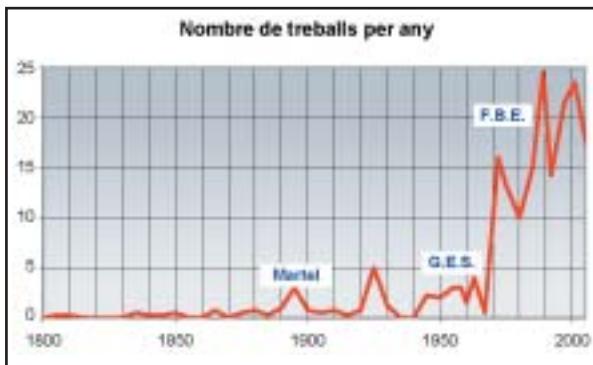

Figura 1: Distribució al llarg del temps de les publicacions sobre espeleologia física i carst de les Illes Balears. Veure comentaris en el text.

Figure 1: Temporal distribution of the bibliography on physical speleology and karst in the Balearic islands. See comments in the text.

Es relacionen un total de 533 cites compreses en un lapse temporal que s'estén des de 1807 fins a l'any 2004 (la recopilació ha estat tancada a data 30 de Juny d'enguany). Per tal d'il·lustrar aquest vessant cronològic, en la Figura 1 es representa l'evolució temporal de la producció bibliogràfica sobre les coves i el carst de les Balears. L'observació d'aquesta gràfica permet distingir amb claredat diversos màxims ben individualitzats: el primer correspon a les darreries del segle XIX amb les nombroses referències d'E. A. Martel, conseqüència de les exploracions a les Coves del Drac; el segon pic observable se situa a mitjans de la dècada dels anys 20 del segle passat, englobant un conjunt heterogeni de publicacions; un tercer màxim reflecteix les abundants recerques realitzades pel Grup d'Exploracions Subterrànies (G.E.S.) del Club Muntanyenc Barcelonès, durant els anys 50 i 60 del segle XX, com a resultat de diverses campanyes desenvolupades a les illes. Finalment destaca l'eclosió bibliogràfica relacionada amb el naixement de l'espeleologia mallorquina, fet que es materialitza a partir de la dècada dels 70 i es perllonga de manera continuada fins avui en dia.

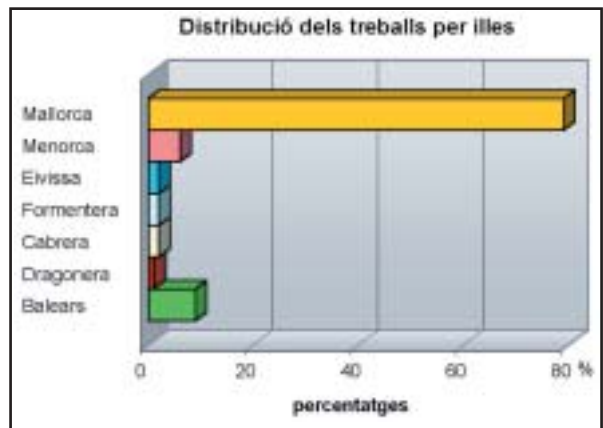

Figura 2: Classificació geogràfica de les referències bibliogràfiques incloses en aquest treball, efectuada a nivell de les diferents illes de l'arxipèlag.

Figure 2: Geographical classification of the bibliographic references, corresponding to the different islands of the Balearic archipelago.

Un aspecte interessant a comentar radica en la desigual distribució geogràfica del contingut dels treballs incorporats al present llistat. Com es pot comprovar a la Figura 2, l'illa de Mallorca és –amb molt d'avantatge– el territori que ha focalitzat l'atenció dels investigadors, suposant les cites referides a aquesta illa més d'un 75 % del total; aquesta distribució s'explica tant per la major importància del carst de Mallorca, com pel menor pes espeleològic i l'escassa producció bibliogràfica generada a les altres illes. En segon lloc apareix Menorca (amb un escàs 6 %) i a continuació la resta de les illes menors, sempre amb percentatges inferiors al 3 %. Cal esmentar que un nombre apreciable de les publicacions incloses (al voltant del 9 %) estan dedicades al conjunt de l'arxipèlag balear, tractant-se generalment d'obres de caràcter general o divulgatiu.

Passant ara a aspectes més concrets de com apareix elaborat el present llistat, convé deixar constància

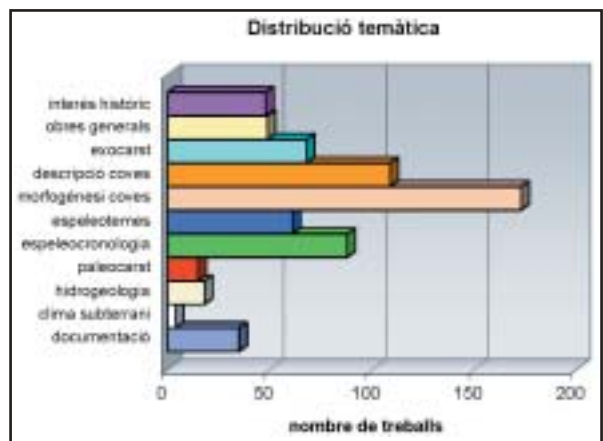

Figura 3: Classificació dels treballs sobre carst i espeleologia física de les Balears segons els seus continguts, feta d'acord amb els subtemes específics distingits en el text.

Figure 3: Contents classification of bibliographic references on karst and physical speleology of the Balearic islands, following the specific subthemes referred in the text.

que les referències apareixen disposades, òbviament, per ordre alfabètic dels seus autors i, com a segon criteri, per ordre cronològic. En el cas dels autors prolífics, el criteri adoptat presenta les referències firmades per un determinat autor tot sol les primeres, seguides pels treballs efectuats en col·laboració amb un segon autor i, finalment, les entrades en les quals consten tres o més autors; en cadascun dels tres supòsits, el criteri d'ordenació cronològica està present en un segon terme. Sempre que ha estat possible, s'indica el lloc de publicació dels llibres o revistes, perquè pensam que contribueix a ubicar i localitzar millor segons quines publicacions poc conegudes.

Al final de cada referència s'indiquen (entre claudàtors) una o més claus alfabètiques de dos caràcters, que pretenen informar del tipus de contingut dels treballs enumerats. Aquesta estratègia ha estat emprada tenint en compte l'ampli ventall de temàtiques que poden ser englobades dins dels conceptes generals enunciats en el títol d'aquesta recopilació; així, el lector podrà tenir un coneixement ràpid del contingut específic de cadascuna de les referències incloses. Les categories que s'han distingit són les següents:

- Hs** = Escrits i relats d'exploracions, l'interès dels quals rau en el seu valor històric amb total independència de la seva estricta temàtica geoespeleològica o el seu rigor descriptiu. Es tracta normalment de referències anteriors al segle XX.
- Og** = En aquest grup hem situat les cites sobre el carst o les cavitats de les Balears que apareixen incloses en obres de caràcter més aviat general, dedicades a aspectes geogràfics, geològics, geomorfològics...
- Ex** = Es tracta de referències relatives a l'estudi de l'exocarst en general, i del lapiaz molt en particular.
- Dc** = S'inclouen dins aquest grup els textos que procedeixen a la mera descripció de coves i avencs, així com ressenyes d'exploracions —o articles d'índole diversa— sempre que contenguin topografies de cavitats subterrànies.
- Mc** = Treballs que se centren en aspectes morfològics o espeleogenètics dels fenòmens endocàrstics.
- Sp** = S'agrupen sota aquest epígraf les referències que s'ocupen dels dipòsits químics de les cavitats subterrànies: els espeleotemes. S'han inclòs dins aquesta categoria tant les cites de caire morfològic com els estudis mineralògics o cristal·logràfics.
- Cg** = Referències que tracten d'aspectes espeleocronològics relacionats amb l'estudi dels reompliments de les cavitats, així com informacions geocronològiques sobre el Quaternari basades en evidències de tipus càrstic.
- Pk** = Estudis sobre el paleocarst de les Balears.
- Hd** = Se citen treballs o informes tècnics relatius a la hidrogeologia de les roques carbonatades de les nostres illes.
- Ci** = S'indiquen els articles que s'ocupen de qualsevol aspecte de la climatologia subterrània.
- Do** = Al·ludeix a treballs diversos de documentació com, per exemple, llistats bibliogràfics, repertoris o catàlegs de cavitats...

És necessari deixar constància que, en molts de casos, una mateixa referència pot haver estat assignada a més d'una categoria en funció del seu contingut. Malgrat això, cal tenir present que els estudis sobre morfogènesi de l'endocarst inclouen implícitament la descripció de les cavitats, com a pas ineludible per a la ulterior interpretació de les formes observades; en aquest cas concret, les referències assignades a l'esmentada categoria no han estat considerades també com a treballs de caire descriptiu.

En relació amb la classificació temàtica emprada, resulta interessant l'observació de la Figura 3 en la qual es recull la distribució de les referències entre els diferents subtemes específics distingits. Amb tota lògica, els més nombrosos són els treballs que tenen per objecte l'estudi morfogenètic de les cavitats subterrànies (174 cites), o la descripció i topografia de les mateixes (111 cites); en un destacat segon terme apareix el grup de referències que tracta d'espeleocronologia i Quaternari (90 referències), seguit pels estudis dedicats a les formes exocàrstiques. La distribució entre la resta de temàtiques es troba bastant equilibrada, excepció feta d'alguns aspectes que han rebut bastant poca atenció, com són els estudis del paleocarst o, molt en especial, les investigacions sobre clima subterrani que compten exclusivament amb tan sols 4 cites.

Pel que fa a l'àmbit territorial abraçat en cadascuna de les cites, no s'ha considerat necessari incloure cap tipus de clau geogràfica (per exemple, a nivell d'illa) donat que, en la majoria dels casos, el títol de cada referència sol ésser prou explícit en aquest sentit.

Llistat bibliogràfic

- AELLEN, V. & STRINATI, P. (1978): *Guía de las grutas de Europa*. Ediciones Omega. 368 pàgs. Barcelona. [Og]
- AINLEY, S. (1988): Sounding the dive prospects on Majorca coast. *Descent*, 80: 34-35. Gloucester, U.K. [Dc]
- ALCOVER, J.A. (1986): *Bibliografía naturalística de las Balears i Pitiüses. Llistat dels treballs publicats de 1974 a 1983*. Institut d'Estudis Baleàrics. Aportacions bibliogràfiques, 1. 119 pàgs. Palma de Mallorca. [Do]
- ALCOVER, J.A.; FONT, A. & TRIAS, M. (1997): Primera troballa de fauna vertebrada pliocènica a Cabrera. *Endins*, 21: 79-82. Palma de Mallorca. [Dc]
- ALCOVER, J.A.; MOYÀ-SOLÀ, S. & PONS-MOYÀ, J. (1981): *Les quimeres del passat. Els vertebrats fòssils del Plio-Quaternari de les Balears i Pitiüses*. Editorial Moll. Monografies Científiques, 1. 261 pàgs. Palma de Mallorca. [Cg]
- ALCOVER, J.A.; RAMIS, D.; COLL, J. & TRIAS, M. (2001): Bases per al coneixement del contacte entre els primers colonitzadors humans i la naturalesa de les Balears. *Endins*, 24: 5-57. Palma de Mallorca. [Dc]
- ALOMAR, G. & REYNÉS, A. (eds.) (1994): *Barranc de Biniraix. Guia d'interpretació del medi*. Consell Insular de Mallorca, FODESMA. 121 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- ALONSO, F. (1989): Publicaciones sobre modelado kárstico en España. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología. Monografía nº 4: 29-44. Madrid. [Do]
- ANDREWS, J.N.; GINÉS, A.; PONS-MOYÀ, J.; SMART, P.L. & TRIAS, M. (1989): Noves dades sobre el jaciment paleontològic de la Cova de na Barxa (Capdepera, Mallorca). *Endins*, 14-15: 17-25. Palma de Mallorca. [Mc Cg]

- ANTILLÓN, I. de (1807): *Elementos de la geografía astronómica, natural y política de España y Portugal*. Imprenta Real. 2 vols. Madrid. [Hs]
- ANTILLÓN, I. de (1811): *Descripción de las Cuevas de Artá*. 3 pàgs. Inèdit. [Hs]
- APARICIO, A. & JAUME, G. (1969): Nota de las investigaciones que se están efectuando sobre los cambios de nivel del Mediterráneo. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 15: 160. Palma de Mallorca. [Mc]
- ARNAU, P.; BOVER, P.; SEGUÍ, B. & ALCOVER, J.A. (2000) Sobre alguns jaciments de *Myotragus balearicus* Bate 1909 (Artiodactyla, Caprinae) de tafonomia infreqüent. *Endins*, 23: 89-100. Palma de Mallorca. [Dc]
- ASTIER, L. (1972): Contribuyendo al estudio del karst del valle de Sant Vicenç de Pollença (Mallorca). Hidrología general. *Geo y Bio Karst*, 31: 22-26. Barcelona. [Hd]
- ASTIER, L. & VILA, E. (1967): Serra Nord 65. Campaña espeleológica en Mallorca. *Geo y Bio Karst*, 10: 18-20. Barcelona. [Dc]
- AUROUX, L. (1976): Concreciones pisolíticas de cavidades mallorquinas. *IV Cong. Nacional Espeleol.*, 2: 398-405. Marbella, Màlaga. [Sp]
- AUROUX, L. (1985): Concreciones pisolíticas en cavidades de Mallorca. *Endins*, 10-11: 27-31. Palma de Mallorca. [Sp]
- AYALA, F.J.; RODRÍGUEZ, J.M.; PRIETO, C.; DURÁN, J.J.; DEL VAL, J. & RUBIO, J. (1986): *Memoria del Mapa del Karst de España*. Instituto Geológico y Minero de España. 68 pàgs + 1 mapa. Madrid. [Og]
- BALAGUER, P. (2001-2002): El coneixement científic de les costes rocoses de Mallorca (Illes Balears). *Boll. Geogr. Apl.*, 3-4: 75-92. Palma de Mallorca. [Do]
- BALLESTER, A. (1991): *La Serra de Tramuntana. Didàctica per a l'estudi de la comarca*. Consell Insular de Mallorca. 181 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- BÄR, W.F. (1989): Atlas Internacional del Karst. Hoja 5: Lluc / Sierra Norte (Mallorca). *Endins*, 14-15: 27-42. Palma de Mallorca. [Ex]
- BÄR, W.F. (1994): Internationaler Karstatlas. Blatt 5: Lluc / Sierra Norte (Mallorca). *Kartographische Nachrichten*, 44 (2): 54-61. Bonn, Alemanya. [Ex]
- BÄR, W.F.; FUCHS, F. & NAGEL, G. (1986): Lluc / Sierra Norte (Mallorca) - Karst einer mediterranen Insel mit alpidischer Struktur (UIS International Atlas of Karst Phenomena, sheet 5). *Zeitschrift für Geomorphologie N.F.*, Suppl. Bd., 59: 27-48 + 1 mapa. Berlín. [Ex]
- BÁRÁNY-KEVEI, I. (1986): Karsztmorfológiai Megfigyelések Mallorcán. *Karszt és Barlang*, 2: 133-138. Budapest. [Ex]
- BARCELÓ, M.A. (1992): Cavidades de la Serra de na Burguesa. Zona 1: s'Hostalet (Calvià, Mallorca). *Endins*, 17-18: 25-36. Palma de Mallorca. [Mc]
- BARCELÓ, M.A.; BOVER, P.; GINARD, A.; VADELL, M.; CRESPI, D. & VICENS, D. (2003): Les cavitats de la Serra de na Burguesa. Zona 5: Coma des Mal Pas (Calvià i Palma, Mallorca). *Endins*, 25: 87-106. Palma de Mallorca. [Mc]
- BARCELÓ, M.A.; GRÀCIA, F.; CRESPI, D.; VICENS, D.; PLA, V.; GINARD, A. & CASAS, J.A. (1998): Les cavitats de la Serra de na Burguesa. Zona 3: Coll des Pastors (Calvià, Mallorca). *Endins*, 22: 19-35. Palma de Mallorca. [Mc]
- BARÓN, A.; BAYÓ, A. & FAYAS, J.A. (1979): La relación modelo geológico - modelo hidrogeológico. Ejemplo: el acuífero mioceno de la isla de Menorca. *Act. II Simposio Nacional Hidrogeología*, 4. 19 pàgs. Pamplona. [Hd]
- BARÓN, A.; BAYÓ, A. & FAYAS, J.A. (1984): Valor acuífero del Mioceno de Menorca. La relación modelo geológico - modelo hidrogeológico. *Pub. de Geología. U.A.B.*, 20. Barcelona. [Hd]
- BARÓN, A.; FAYAS, J.A. & GONZÁLEZ, C. (1984): Estudio hidrogeológico de un manantial kárstico intermitente: las Ufanas de Gabellí (Mallorca). Posibilidades de regulación. *Congreso Español Geología*, 4: 41-51. Madrid. [Hd]
- BARÓN, A.; GONZÁLEZ, C. & RODRÍGUEZ-PEREA, A. (1995): Hidrología càrstica de Mallorca / Karst hydrology of Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 45-57. Palma de Mallorca. [Hd]
- BARRERES, M. & FERRERES, J. (1977): Cova de Casademunt. Alaró (Mallorca). *Exploracions*, 1: 28-31. Barcelona. [Dc]
- BARRERES, M.; FERRERES, J. & CARDONA, F. (1975-1976): La cueva de sa Campana y el karst de Castellots. *Speleon*, 22: 43-74. Barcelona. [Mc]
- BARTOLI, G. (1891): Majorque et Montserrat. *Ann. Club Alpin Franç.*, 18ème année. 281-311. París. [Hs]
- BATLLE, A. (1973): Notes sobre litogènesi de la Cova de Can Bordils. *III Simposium Espeleologia*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científic Excursionista de Mataró. 314-320. Mataró, Barcelona. [Sp]
- BAYÓ, A.; CASTIELLA, J.; CUSTODIO, E.; NINEROLA, S. & VIRGÓS, L. (1986): Ensayo sobre las diversas tipologías de acuíferos en rocas carbonatadas de España. Identificación, técnicas de estudio y formas de captación y explotación. *Jornadas sobre el karst en Euskadi*, 2: 255-340. Sant Sebastià, Guipúscoa. [Hd]
- BELLÉS, X. (1974): Bioespeleologia y paleogeografía. Nuevas consideraciones sobre el poblamiento de la isla de Mallorca por la fauna cavernícola terrestre. *IV Simposium Bioespeleologia*. Escola Catalana d'Espeleologia - Grup Espeleològic Pedraforca. 43-48. Barcelona. [Cg]
- BELLÉS, X. (1994): Las cuevas del archipiélago de Cabrera y su patrimonio biospeleológico. *Subterránea*, 2: 38-42. Barcelona. [Dc]
- BELLÉS, X. & DAMIANS, J. (1989): *Aglenus brunneus* (Gyllenhal) (Coleoptera) al medi cavernícola de Mallorca (Cova de s'Algar, Artà). *Endins*, 14-15: 65-67. Palma de Mallorca. [Dc]
- BENYSEK, L. (1988): Italy, Spain '87 [Cova dets Estudiants]. *Speleoforum*, 88: 51-52. Brno, República Txeca. [Dc]
- BIDWELL, Ch.T. (1876): *The Balearic islands*. Sampson Low, Marston, Searle & Rivington. 341 pàgs. Londres. [Hs]
- BÖGLI, A. (1976): Die wichtigsten Karrenformen der Kalkalpen. In: GAMS, I. (ed.) *Karst processes and relevant landforms*. International Speleological Union, Symposium on karst denudation. 141-149. Ljubljana, Eslovènia. [Ex]
- BORDOY, M. & GINÉS, A. (1990): Observaciones morfométricas sobre la profundidad de estrías de lapiaz (Rillenkarrren) en Mallorca. *Endins*, 16: 21-25. Palma de Mallorca. [Ex]
- BOVER, J.M. (1836): *Noticias histórico-topográficas de la isla de Mallorca*. Librería de D. Felipe Guasp. 243 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- BOVER, J.M. (1839): *Gruta de Son Luís*. Imprenta Nacional de D. Juan Guasp. 4 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- BRISON, D.N. (2002): Dans les grottes perchées de Formentera (Baléares). *Grottes et Gouffres*, 158: 7-17. París. [Mc]
- BUEN, O. de (1905): *Excursiones por Mallorca. Indicaciones generales*. Imprenta de Pedro Toll. 39 pàgs. València. [Hs]
- BUTZER, K.W. (1964): Pleistocene cold-climate phenomena of the island of Mallorca. *Zeitschrift für Geomorphologie*, 8 (1): 7-31. Berlín. [Cg]
- CABRER, A. (1840): *Viaje a la famosa gruta llamada Cueva de la Ermita en el distrito de la villa de Artá de la isla de Mallorca*. Imprenta de Pedro José Gelabert. 87 pàgs. Palma de Mallorca (reimprès el 1931). [Hs]
- CALVO, M.; GUERRERO, V.M. & SALVÀ, B. (2001): *La Cova des Moro (Manacor, Mallorca)*. *Campanyes d'excavacions arqueològiques 1995-1998*. Consell de Mallorca. Col·lecció Quaderns de Patrimoni Cultural, 4: 7-52. Palma de Mallorca. [Dc]
- CANYELLES, J. (1988): Exploració de la Cova d'en Curt (Menorca). *Penyal*, 9: 25-26. Palma de Mallorca. [Dc]
- CANYELLES, J. (1989): La Cova des Pas de Vallgornera. *Penyal*, 11: 28-30. Palma de Mallorca. [Dc]

- CANYELLES, M.; MESQUIDA, M.M. & VICH, R. (1997): *Per la Vall de Coanegra. Guia didàctica*. Ajuntament de Santa Maria del Camí. 59 pàgs. Santa Maria del Camí, Mallorca. [Og]
- CAÑABATE, J.A. & PONS, R. (1990): El jaciment pre-talaiòtic de la Cova de la Ceràmica II. *Endins*, 16: 53-57. Palma de Mallorca. [Dc]
- CAÑIGUERAL, J. (1949): Las cuevas de Campanet (Mallorca). *Ibérica*, 156: 2-7. Barcelona. [Dc]
- CAPO-VALLS DE PADRINAS, J. (1930): *Las cuevas del Drac*. 157 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- CARDONA, F. & FERRERES, J. (1977): Dos cavitades de la vertiente meridional del Puig Massanella (Mallorca). *Exploracions*, 1: 39-47. Barcelona. [Mc]
- CARDONA, F. & FERRERES, J. (1979): Estudio espeleológico del Puig Galatzó. Mallorca. *Exploracions*, 3: 29-39. Barcelona. [Mc]
- CHOPPY, J. (1996): Les cannelures et rigoles sont des indicateurs climatiques (karst profond et karst superficiel). In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 137-148. Palma de Mallorca. [Ex]
- CHRISTMAS, H. (1851): *The shores and islands of the Mediterranean*. Richard Bentley, 1. 324 pàgs. Londres. [Hs]
- CIFRE, P. & BELMONTE, E. (1998): Les cavitats de la Serra des Pinotells (Calvià - Estellencs, Mallorca). *Endins*, 22: 37-42. Palma de Mallorca. [Dc]
- CLARKE, O. (1990-1991): Welsh cave diving expeditions to Porto Christo area, Mallorca. *The Red Dragon-Y Ddraig Goch*, 17: 99-102. U.K. [Dc]
- CLARKE, O. (1991): Diving in Drach. *Descent*, 101: 32-33. Gloucester, U.K. [Dc]
- CLARKE, O. (1991-1992): Report of the Cwmbrian Caving Club diving expedition to Son Josep. Mallorca in October 1990. *The Red Dragon-Y Ddraig Goch*, 18: 28-30. U.K. [Dc]
- CLARKE, O. (1991-1992): Diary of cave diving expedition to Drach: 1991. *Cwmbrian Caving Club Journal*. 13-17. U.K. [Dc]
- COLLIGNON, M. (1982): Une première des spéléos namurois a Majorque (Espagne). *Au Royaume d'Hades. Groupe Spéléo Namur-Ciney*, 2: 15-26. Bouge, Bèlgica. [Dc]
- COLOM, G. (1950): *Más allá de la Prehistoria. Una geología elemental de las Baleares*. C.S.I.C., Col. Cauce. 285 pàgs. Madrid. [Og]
- COLOM, G. (1973): Historia geológica de Mallorca. In: MAS-CARÓ-PASARIUS, J. (ed.) *Historia de Mallorca*. Gráficas Miramar. Vol. 1: 1-96. Palma de Mallorca. [Og]
- COLOM, G. (1975): *Geología de Mallorca*. Diputación Provincial de Baleares. Instituto de Estudios Baleáricos. 2 vols. 520 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- COLOM, G. (1982): *Geomorfología de Mallorca*. El relieve y la forma de sus montañas. Gráficas Miramar. 165 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- COLOM, G.; CUERDA, J. & MUNTANER, A. (1957): Les formations quaternaires de Majorque. In: SOLÉ-SABARÍS, L.; HERNÁNDEZ-PACHECO, F.; JORDÀ, F. & PERICOT, L. (eds.) *Livret Guide de l'Excursion L. Levant et Majorque*. V Congrès International INQUA. 27-52. Madrid. [Cg]
- COMAS DE CANDEL, J. (1961): La espeleología en España. In: LUBKE, A. *Los misterios del mundo subterráneo*. Editorial Labor. 312-344. Barcelona. [Dc]
- COMITÉ NACIONAL DE ESPELEOLOGÍA (1979): *Avance al catálogo de grandes cavidades de España*. Vicepresidencia de Divulgación, C.N.E. Vol. 1. 242 pàgs. Madrid. [Dc]
- COMPTE-PORTA, R. (1954): Las cuevas y simas de Mallorca. *Urania, Bol. Soc. Astr. España y América y de la U.N.A.C.A.*, 238: 164-181. Tarragona. [Mc]
- CONRADO, M. (1865): *Descripción de la caverna de Son Pou en la isla de Mallorca*. Imprenta y Litografía Militar del Atlas a cargo de F. Feliu. 8 pàgs + 1 gravat. Madrid. [Hs]
- CORRIGAN, J. (1998): Cave diving Mallorca style [Font des Verger]. *Caves & Caving*, 79: 24-25. Londres. [Dc]
- CORTADA, J. (1845): *Viaje a la isla de Mallorca en el estío de 1845*. Imprenta de A. Brusi. 286 pàgs. Barcelona. [Hs]

La descripció que feu mossén Antoni CABRER de les Coves d'Artà (Capdepera), l'any 1840, és una de les publicacions més antigues sobre les coves de Mallorca, en la qual ja es fan paleses certes inquietuds naturalístiques. La present imatge correspon a la reedició de l'esmentada obra efectuada a Palma el 1931.

The description of Coves d'Artà (Capdepera), written by Antoni CABRER in 1840, is one of the most ancient publications on Mallorcan caves, in which some naturalistic comments are yet present. The included image corresponds to a re-edition of this booklet, printed in Palma in 1931.

- CRABTREE, K.; CUERDA, J.; OSMASTON, A.H. & ROSE, J. (1978): *The Quaternary of Mallorca*. Quaternary Research Association. Field meeting guide. 114 pàgs. Bedfordshire, U.K. [Og]
- CRESPÍ, D.; GRÀCIA, F.; VICENS, D.; DOT, M.A.; VADELL, M.; BARCELÓ, M.A.; BOVER, P. & PLA, V. (2001): Les cavitats de la Serra de na Burguesa. Zona 4: Puig Gros de Bendinat (2a part) (Calvià, Mallorca). *Endins*, 24: 75-97. Palma de Mallorca. [Mc]
- CROWTHER, J. (1996): Roughness (mm-scale) of limestone surfaces: examples from coastal and sub-aerial karren features in Mallorca. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 149-159. Palma de Mallorca. [Ex]
- CROWTHER, J. (1997): Surface roughness and the evolution of karren forms at Lluc, Serra de Tramuntana, Mallorca. *Zeitschrift für Geomorphologie N.F.*, 41 (3): 393-407. Berlín. [Ex]
- CROWTHER, J. (1998): New methodologies for investigating rillenkarren cross-sections: a case study at Lluc, Mallorca. *Earth Surface Processes and Landforms*, 23: 333-344. Londres. [Ex]
- CUBELLS, E. & MENÉNDEZ, F. (1980): Estudi del Barranc de Binigaus (Menorca). *Polje*, 1: 39-42. Barcelona. [Dc]
- CUERDA, J. (1975): *Los tiempos cuaternarios en Baleares*. Diputación Provincial de Baleares. Instituto de Estudios Baleáricos. 304 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]

- CUERDA, J. (1976): Nota preliminar sobre el Cuaternari de Cabrera (Balears). *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 40 (Sec. Geol. 1): 45-58. Barcelona. [Cg]
- CUEVAS, J.L. (1982): Avenc des Bosc. *Espeleòleg*, 33: 145. Barcelona. [Dc]
- DAMIANS, J. (1977): Troballa arqueològica a Sencelles. *Endins*, 4: 53-56. Palma de Mallorca. [Dc]
- DARDER, B. (1926): La tectonique de la région orientale de l'île de Majorque. *Bull. Soc. Géol. Franc.*, 4ª série, 25: 245-278. Paris. [Mc]
- DARDER, B. (1930): Algunos fenómenos cársticos en la isla de Mallorca. *Ibérica*, 33 (818): 154-156. Barcelona. [Ex Mc]
- DARDER, B. (1932): *Investigación de aguas subterráneas para usos agrícolas*. Salvat Editores. 511 pàgs. Barcelona. [Og]
- DARDER, B. (1946): *Història de la coneixença geològica de l'illa de Mallorca*. Editorial Moll. 185 pàgs. Palma de Mallorca. [Do]
- DELGADO, X.; MORENO, F. & FERRERES, J. (1978): Avenc de sa Miranda, Escorca, Mallorca. *Exploracions*, 2: 65-67. Barcelona. [Dc]
- DURÁN, J.J. (1989): Geocronología de los depósitos asociados al karst en España. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 243-256. Madrid. [Cg]
- DURÁN, J.J.; LÓPEZ, J. & DEL VAL, J. (1989): Perspectiva general del karst en España. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 13-28. Madrid. [Og]
- EGOZCUE, J.J. (1971): Estudio del cono de materiales alóctonos de la Cova de sa Font. *Speleon*, 18: 49-53. Barcelona. [Mc Cg]
- EGOZCUE, J.J. (1971): Notas sobre algunos mecanismos gliptolíticos de la Cova de sa Font. *Speleon*, 18: 55-59. Barcelona. [Sp]
- ENCINAS, J.A. (1970): Las cuevas de incineración en Pollensa. *Cong. Nacional Espeleol.* 137-142. Barcelona. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1972): Contribuyendo al estudio del karst del valle de Sant Vicenç de Pollença (Mallorca). Espeleogénesis y espeleografía. *Geo y Bio Karst*, 31: 15-22. Barcelona. [Mc]
- ENCINAS, J.A. (1972): Topografía espeleológica por el sistema de coordenadas. *II Simp. Metod. Espel. Topografía*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. III c. 11 pàgs. Barcelona. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1973): Perforaciones de anélidos en los sedimentos de la Cueva de Cornavaques (Pollensa, Baleares). *Speleon*, 20: 81-86. Barcelona. [Mc]
- ENCINAS, J.A. (1974): Note on the exploration of the Avenc de la Punta, Majorca. *British Cave Research Assoc.*, 1 (2): 127-130. U.K. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1974): Carta espeleológica de Pollensa. *III Cong. Nacional Espeleol.* Vol. 1. 9 pàgs. Madrid. [Do]
- ENCINAS, J.A. (1981): *Pollença. Semblança d'un poble*. Editat per l'autor. 200 pàgs. Pollença, Mallorca. [Og]
- ENCINAS, J.A. (1983): Aportacions cronològiques als gravats rupestres de Mallorca. La Cova de Son Sant Martí, d'Alcúdia. *Speleon*, 26-27: 181-193. Barcelona. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1994): *501 grutas del término de Pollensa (Mallorca)*. Editat per l'autor. 609 pàgs. + 1 mapa. Pollença, Mallorca. [Dc Do]
- ENCINAS, J.A. (1994): Últimas exploraciones. Baleares. [Cova de Can Sion]. *Subterránea*, 2: 5-6. Barcelona. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1995): Es Crull de ses Termes. *Subterránea*, 4: 27-29. Barcelona. [Dc]
- ENCINAS, J.A. (1996): Las cavidades con mayor recorrido de las islas Baleares. *Subterránea*, 6: 31-34. Barcelona. [Do]
- ENCINAS, J.A. (1997): Inventari espeleològic de les Illes Balears -Any 1997-. *Endins*, 21: 103-128. Palma de Mallorca. [Do]
- ENCINAS, J.A. & ALCOVER, J.A. (1997): El jaciment fòssilífer de la Cova Estreta (Pollença). *Endins*, 21: 83-92. Palma de Mallorca. [Mc]
- ENCINAS, J.A. & REDONDO, M.L. (1972): Notas sobre bibliografía espeleológica de Baleares. *Speleon*, 19: 133-139. Barcelona. [Do]
- ENCINAS, J.A.; GINÉS, J. & TRIAS, M. (1974): Inventario espeleológico de Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 19: 29-49. Palma de Mallorca. [Do]
- ENCINAS, J.A.; LLOBERA, M. & LLOBERA, P.J. (1973): El karst de Coves Blanques. *III Simposium Espeleologia*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científico Excursionista de Mataró. 119-135. Mataró, Barcelona. [Mc]
- ENCINAS, J.A.; LLOBERA, M. & LLOBERA, P.J. (1974): Introducción a una clasificación espeleogenética de las cuevas y simas de Mallorca (Balears). *Endins*, 1: 3-10. Palma de Mallorca. [Mc]
- E.R.E. del C.E.C. (1964): Eivissa II. Campaña espeleológica en la isla de Ibiza. *Geo y Bio Karst*, 0: 18-19. Barcelona. [Dc]
- ESCOLÀ, O. (1970): Resultats de la campanya 1970 a Mallorca. *Espeleòleg*, 13: 624-634. Barcelona. [Mc]
- ESCUADERO, M. (1974): Exploración y topografía de las cavidades situadas en el Cabo Pinar (Alcudia). *Endins*, 1: 27-28. Palma de Mallorca. [Dc]
- ESPI, J. (1986): Avenc de Maristela. Esporles, Mallorca. *Nuestra Espele*, 16: 19-22. València. [Dc]
- ESPINAR, M. & BOSCH, J.R. (1989): Una nova via a l'Avenc de Fra Rafel. *Penyal*, 11: 31-34. Palma de Mallorca. [Dc]
- ESTELRICH, P. (1905): *Las Cuevas del Pirata de Manacor (Mallorca)*. Guía y descripción de sus principales maravillas. Est. Tip. Francisco Soler Prats. 32 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- EVERETT, P. & SERGEANT, H. (1974): Majorca 74 [Avenc del Pla de les Basses]. *U.L.S.A. Review*, 13: 7-12. Leeds, U.K. [Dc]
- FARR, M. (1997-1998): Dragon cave diving expedition to Mallorca - 1996. *The Red Dragon-Y Ddraig Goch*, 24: 89-97. U.K. [Dc]
- FAURA Y SANS, M. (1919): L'Avenc de Son Pou (Mallorca). *Espeleologia i Agricultura*. 226. Barcelona. [Dc]
- FAURA Y SANS, M. (1926): *Las cuevas de Mallorca*. Pub. Inst. Geol. Minero España, XIV Cong. Geol. Intern., Gráficas Reunidas. 78 pàgs. Madrid. [Mc]
- FERNÁNDEZ, A. & NAVARRO, A. (1989): Recursos hídricos del karst en España. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 335-345. Madrid. [Hd]
- FERNÁNDEZ, E.; HERRERO, N.; LARIO, J.; ORTIZ, I.; PEIRO, R. & ROSSI, C. (1995): *Introducción a la geología kárstica*. Federación Española de Espeleología. 202 pàgs. Barcelona. [Og Mc Sp]
- FERNÁNDEZ, M.E. & HERRÁEZ, I. (1989): Problemática medioambiental ligada al karst en España. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 403-413. Madrid. [Og]
- FERRER, I. & RODRÍGUEZ-GOMILA, R. (1998): *Geografía Física. Aigües i Geomorfologia*. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports. Ciències Socials a les Illes Balears / Bibliografía bàsica, 4. 184 pàgs. Palma de Mallorca. [Do]
- FERRER, P. & COSTA, J.M. (1945): *Las cuevas de Mallorca*. Ediciones Costa. 71 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- FERRER, V. (2004): *Grandes cuevas y simas del Mediterráneo. De Gibraltar a Catalunya Nord*. Editat per l'autor. 344 pàgs. Barcelona. [Dc]
- FERRERES, J. & BARRERES, M. (1973): Cova de sa Campana. *Cavernas*, 18: 36-58. Badalona, Barcelona. [Mc]
- FIOL, L. (1995): Flora de les entrades de les cavitats de Mallorca / Flora at the cavity entrances in Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El karst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 145-153. Palma de Mallorca. [Cl]
- FIOL, L.; FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (1992): El Riellenkarren: un tipus particular de biocars? Primeres dades. *Endins*, 17-18: 43-49. Palma de Mallorca. [Ex]

- FIOL, L.; FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (1996): Effects of biokarstic processes on the development of solutional rillenkarren in limestone rocks. *Earth Surface Processes and Landforms*, 21: 447-452. Londres. [Ex]
- FIOL, L.; FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (1996): The role of biokarstic processes on the development of solutional rillenkarren: an experience on Jurassic carbonate rocks of Mallorca. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 63-64. Palma de Mallorca. [Ex]
- FLORIT, J.L. (1984): Cova o avenc de Son Pons: cinc anys en la nostra història. *Socarrell*, 2: 25-27. Maó. [Dc]
- FLORIT, J.L. (2000): Una teoria per a la Cova de sa Duna. *Ull de sol*, 118: 21-23. Alaior, Menorca. [Dc]
- FORNÓS, J.J. (1991): La Unitat Calcàries de Santanyí (Miocè superior) a la zona de Cala Murta (Marina de Llevant, Mallorca). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 34: 33-40. Palma de Mallorca. [Pk]
- FORNÓS, J.J. (1999): Karst collapse phenomena in the Upper Miocene of Mallorca (Balearic islands, Western Mediterranean). *Acta Geologica Hungarica*, 42 (2): 237-250. Budapest. [Pk]
- FORNÓS, J.J. (2003): 8. El karst y la evolución del litoral del Migjorn de Menorca. In: ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) *Introducción a la Geografía Física de Menorca. Guía de Campo de las XVIII Jornadas de Geografía Física*. Asociación de Geógrafos Españoles - Universitat de València - Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 10: 101-110. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- FORNÓS, J.J. & GELABERT, B. (1995): Litologia i tectònica del carst de Mallorca / Lithology and tectonics of the Majorcan karst. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. Endins, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 27-43. Palma de Mallorca. [Og]
- FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (2002): Estudio integrado del lapiaz costero de Mallorca dentro del Proyecto ESPED: Metodología y resultados preliminares / Estudi integrat del rascler litoral de Mallorca dins del Projecte ESPED: metodologia i resultats preliminars. *Boletín SEDECK*, 3: 106-115. Madrid. [Ex]
- FORNÓS, J.J.; FUMANAL, M.P.; PONS, G.X.; BARÓN, A.; FORNÉS, A.; PARDO, J.E.; RODRÍGUEZ-PEREA, A.; ROSSELLÓ, V.M.; SEGURA, F. & SERVERA, J. (1998): Rebliment holocènic a la vall incisa del barranc d'Algendar (Cala Galdana, sud de Menorca, Mediterrània Occidental). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 41: 173-189. Palma de Mallorca. [Ex]
- FORNÓS, J.J.; GELABERT, B.; GINÉS, A.; GINÉS, J.; TUCCIMEI, P. & VESICA, P.L. (2002): Phreatic overgrowths on speleothems: a useful tool in structural geology in littoral karstic landscapes. The example of eastern Mallorca (Balearic islands). *Geodinamica Acta*, 15: 113-125. [Sp Cg]
- FORNÓS, J.J.; GINÉS, A. & GINÉS, J. (1989): Paleokarst collapse features in the uppermost Miocene of Mallorca island (Spain). *Proc. 10th Int. Congress Speleol.*, 1: 46-48. Budapest. [Pk]
- FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J. & POMAR, L. (1988): Paleokarst collapse breccias in the uppermost Miocene of Mallorca island (Spain). *9th I.A.S. Regional Meeting of Sedimentology*. 76-77. Leuven, Bèlgica. [Pk]
- FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J. & POMAR, L. (1990): Paleokarst collapse breccias in the uppermost Miocene of Mallorca island (Spain). *II Jornades del Medi Ambient de les Balears*. Universitat de les Illes Balears - Soc. Hist. Nat. Balears. 46-47. Palma de Mallorca. [Pk]
- FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J. & RODRÍGUEZ-PEREA, A. (1995): El paleocarst a Mallorca / Paleokarst in Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. Endins, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 113-123. Palma de Mallorca. [Pk]
- FORNÓS, J.J.; PRETUS, J.L. & TRIAS, M. (1989): La Cova de sa Gleda (Manacor, Mallorca), aspectes geològics i biològics. *Endins*, 14-15: 53-59. Palma de Mallorca. [Mc]

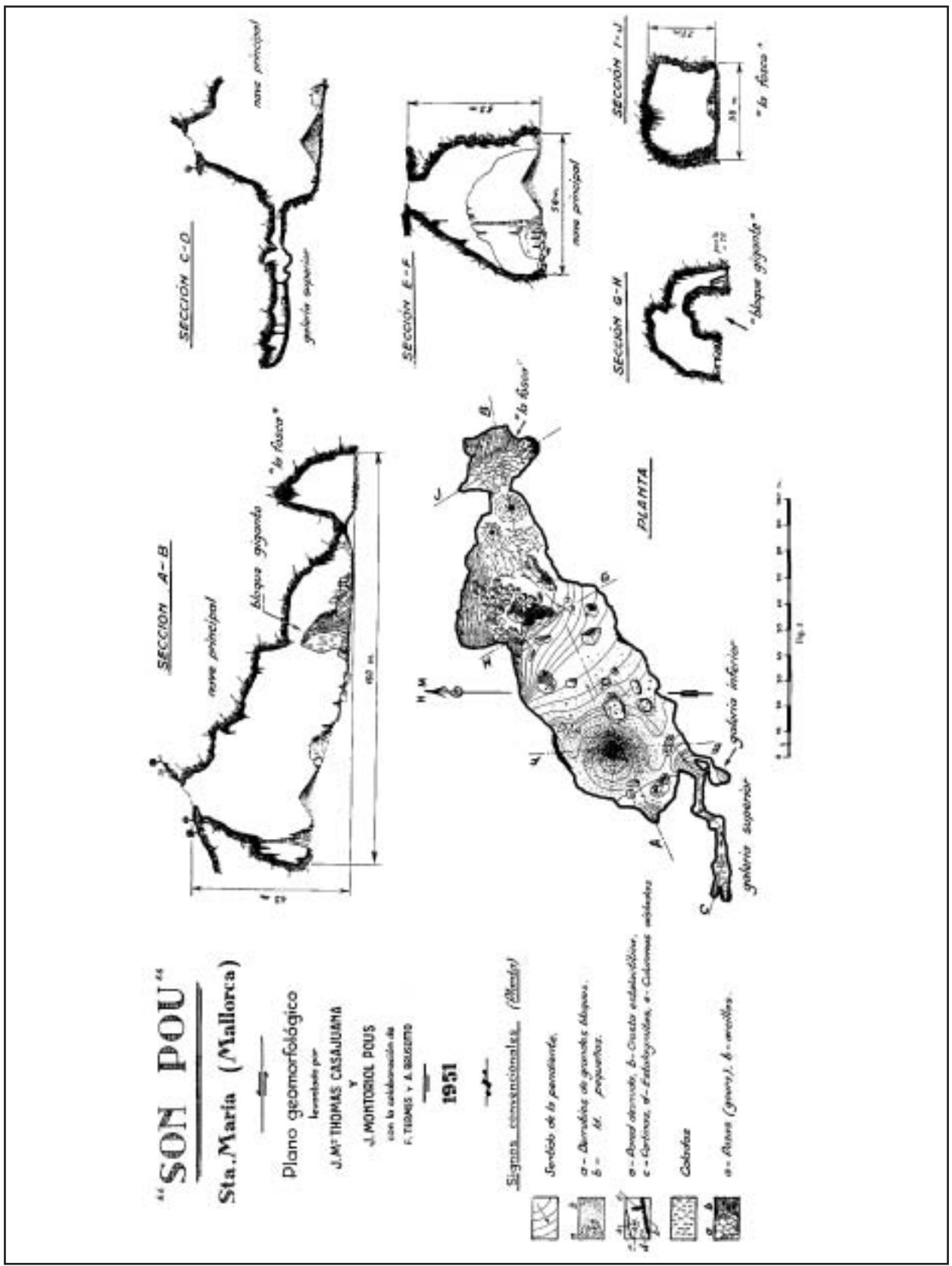
Portada de la primera reedició, impresa a Mallorca, del treball d'Edouard Alfred MARTEL sobre les Coves del Drac (Manacor). Aquesta publicació data de l'any 1898, tan sols dos anys després de l'aparició de l'original en francès.

Cover corresponding to the first Mallorcan re-edition of the report by Edouard Alfred MARTEL about his explorations in Coves del Drac (Manacor). This booklet was printed in 1898, only two years later of the original publication in French.

- FORNÓS, J.J.; RODRÍGUEZ-PEREA, A. & ARBONA, J. (1987): Brechas y paleokarst en los depósitos jurásicos de la Serra de Tramuntana de Mallorca. *Acta Geológica Hispánica*, 21-22 (2): 459-468. Barcelona. [Pk]
- FOURMARIER, P. (1926): Quelques observations sur l'ornamentation naturelle de deux grottes de l'île de Majorque. *Ann. Soc. Géol. de Belgique*, 49: 320-322. Liège, Bèlgica. [Sp]
- FOURMARIER, P. (1932): Quelques observations sur l'ornamentation naturelle de deux grottes de l'île de Majorque. *Géol. Médit. Occid.*, 2/5 (36-43). 2 pàgs. Barcelona. [Sp]
- GARAY, P. & MORELL, I. (1989): Tasas de disolución en regiones kársticas españolas. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 257-264. Madrid. [Ex Hd]
- GARCIA, J.; DELGADO, X. & FERRERES, J. (1986): Recull de cavitats de l'illa de Mallorca. *Exploracions*, 10: 47-57. Barcelona. [Dc]
- GARCÍA DE CASTRO, M. (1980): Muntanyes mallorquines. Breu notícia d'una excursió per la Serra d'Alfàbia. *Esclat*, 19: 4-7. Sant Celoni, Barcelona. [Dc]
- GARCÍA-SENZ, J.M. (1985): *Estudio geomorfológico del karst del Migjorn menorquín*. Tesi de Llicenciatura. Departament de Geodinàmica Externa i Hidrogeologia. Universitat Autònoma de Barcelona. 51 pàgs. Inèdit. [Ex Mc]
- GARCÍAS-FONT, L. (1904): Una excursió d'Artà a les coves (Mallorca). *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.* 116-119. Barcelona. [Hs]

- GASCOINE, W. (1992): Water chemistry in Cuevas del Drach, Majorca. *Cave Science*, 19 (2): 51-54. [Hd]
- GASCOINE, W. (1996): The waters of Cova dels Estudians. *Caves and Caving*, 71: 25. Bridgewater, U.K. [Hd]
- GASCOYNE, M. (1984): Twenty years of Uranium-series dating of cave calcites: a review of results, problems and new directions. *Studies in Speleology*, 5: 15-30. Newbury, U.K. [Cg]
- GAY, S. & CHAMPSAUR, B. (1885): *Album de las Cuevas de Artá y Manacor*. Luis Fábregas; Librería Española. 50 pàgs + 25 gravats. Palma de Mallorca. Barcelona. [Hs]
- GELABERT, B. (2002): Las Fontes Ufanes (Mallorca): funcionamiento hidráulico de una surgencia kárstica / Les fonts Ufanes (Mallorca): funcionament hidràulic d'una surgència càrstica. *Boletín SEDECK*, 3: 46-55. Madrid. [Hd]
- GINÉS, A. (1971): Cavidades de la isla Dragonera. *Speleon*, 18: 37-42. Barcelona. [Dc]
- GINÉS, A. (1972): Relación de las cavidades más profundas de la isla de Mallorca. *II Simp. Metod. Espel. Topografía*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. VI d. 3 pàgs. Barcelona. [Dc Do]
- GINÉS, A. (1973): Sobre el posible hallazgo de formaciones de edad Milaziense en ses Coves Petites (Canyamel). *III Simposium Espeleología*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científico Excursionista de Mataró. 87-91. Mataró, Barcelona. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, A. (1975): Relación actualizada de las cavidades más profundas de la isla de Mallorca. *Endins*, 2: 44-47. Palma de Mallorca. [Dc Do]
- GINÉS, A. (1982): *Bioespeleología del karst mallorquín, datos ecológicos preliminares*. Tesis de Licenciatura. Departamento de Ecología, Universidad de Palma de Mallorca. 219 pàgs. Inèdit. [Dc]
- GINÉS, A. (1990): Utilización de las morfologías de lapiaz como geoindicadores ecológicos en la Serra de Tramuntana (Mallorca). *Endins*, 16: 27-39. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1991): Karren development and deforestation processes. *Proc. Intern. Conf. Environmental Changes in Karst Areas*. I.G.U.-U.I.S. Quaderni del Dipartimento di Geografia, Università di Padova. 13: 407. Padova, Itàlia. [Ex]
- GINÉS, A. (1991): El karst del Migjorn de Mallorca y su paralelismo con el karst yucateco. *Resúmenes del I Congreso Nacional de Espeleología*. 19. Mérida, Mèxic. [Mc]
- GINÉS, A. (1993): El conocimiento espeleo-topográfico de las cavidades balears (1862-1992). *Endins*, 19: 55-70. Palma de Mallorca. [Do]
- GINÉS, A. (1993): Apuntes históricos sobre las Coves d'Artà (Capdepera, Mallorca). *Boletín del Museo Andaluz de la Espeleología*, 7: 21-27. Granada. [Hs Mc Do]
- GINÉS, A. (1993): IX. Morfologías exocàrstiques. In: ALCOVER, J.A.; BALLESTEROS, E. & FORNÓS, J.J. (eds.) *Història Natural de l'arxipèlag de Cabrera*. C.S.I.C. - Editorial Moll. 153-160. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1995): Els espeleotemes de les coves de Mallorca / The speleothems of Majorcan caves. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El karst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / *Mon. Soc. Hist. Nat. Balears*, 3: 87-97. Palma de Mallorca. [Sp]
- GINÉS, A. (1995): Deforestation and karren development in Mallorca, Spain. In: BÁRÁNY-KEVEI, I. (ed.) *Environmental effects on karst terrains*. Special issue of Acta Geographica Szegediensis. Homage to László Jakucs. 25-32. Szeged, Hongria. [Ex]
- GINÉS, A. (1996): An environmental approach to the typology of karren landform assemblages in a Mediterranean mid-mountain karst: the Serra de Tramuntana, Mallorca, Spain. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 163-176. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1996): Quantitative data as a base for the morphometrical definition of rillenkarren features found on limestones. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 177-191. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1996): The geocological significance of two types of dissolution flutes wider than rillenkarren observed in Mallorca (Spain). In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 193. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1998): Dades morfològiques sobre les estries de lapiaz dels Alps calcaris suïssos i la seva comparació amb les estries de la Serra de Tramuntana. *Endins*, 22: 109-118. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1998): L'exocàrst de la serra de Tramuntana de Mallorca. In: FORNÓS, J.J. (ed.) *Aspectes geològics de les Balears*. Universitat de les Illes Balears. 361-389. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (1999): Edouard-Alfred Martel et la spéléologie à Majorque. *L'Année Martel 1997. L'homme qui voyageait pour les gouffres*. 291-300. França. [Hs Mc]
- GINÉS, A. (1999): Agriculture, grazing and land use changes at the Serra de Tramuntana karstic mountains. *Intern. Journal Speleol.*, 28 B (1/4): 5-14. Bologna, Itàlia. [Ex]
- GINÉS, A. (1999): *Morfología kárstica y vegetación en la Serra de Tramuntana. Una aproximación ecológica*. Tesis Doctoral. Departament de Biologia Ambiental, Universitat de les Illes Balears. 581 pàgs + 70 làms. Inèdit. [Ex]
- GINÉS, A. (2000): Morfologia càrstica i vegetació a la Serra de Tramuntana. Una aproximació ecològica a la dinàmica de l'exocàrst. *Endins*, 23: 101-110. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. (2000): Patterns of collapse chambers in the endokarst of Mallorca (Balearic islands, Spain). *Acta Carsologica*, 29 (2, 9): 139-148. Ljubljana, Eslovènia. [Mc]
- GINÉS, A. (2001): Les coves de la costa oriental de Mallorca i els canvis de nivell de la mar durant els darrers 150.000 anys. Una experiència d'investigació potenciada des del MBCN. *Aubaïna*, 3 (1): 17-22. Sóller, Mallorca. [Sp Cg]
- GINÉS, A. & BORRÀS, L. (1990): *El karst a Mallorca. Materials didàctics*. Centre de Professors. 50 pàgs + 114 diapositives. Palma de Mallorca. [Og]
- GINÉS, A. & FIOL, L. (1981): Estratigrafia del yacimiento de la Cova des Fum (Sant Llorenç, Mallorca). *Endins*, 8: 25-42. Palma de Mallorca. [Mc Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1970): Avenc des Cocons. Contribució al estudio de las cavidades del Coll den Pastor (Fornalutx). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 16: 7-18. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1971): Exploraciones en Ibiza. *Cavernas*, 16: 19-26. Badalona, Barcelona. [Dc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1972): Consideraciones sobre los mecanismos de fosilización de la Cova de sa Bassa Blanca y su paralelismo con las formaciones marinas del Cuaternario. *II Cong. Nacional Espeleol.* Com. 13. 16 pàgs. Oviedo. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1972): Algunas observaciones sobre los fenómenos kársticos de Sa Coma de Mortitx (Mallorca). *Geo y Bio Karst*, 32: 22-24. Barcelona. [Ex Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1972): Les civitats de sa Fita del Ram. *Espeleòleg*, 16: 769-779. Barcelona. [Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1974): Consideraciones sobre los mecanismos de fosilización de la Cova de sa Bassa Blanca y su paralelismo con formaciones marinas del Cuaternario. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 19: 11-28. Palma de Mallorca. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1975): Los medios lacustres hipogeos representados en el karst mallorquín, y sus respectivas tendencias morfológicas. *Endins*, 2: 9-12. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1977): Discusión bibliográfica comparativa entre las entalladuras de corrosión y otras morfologías de aspecto semejante. *Endins*, 4: 13-20. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1977): Datos bioespeleológicos obtenidos en las aguas càrsticas de la isla de Mallorca. *6è Simposium d'Espeleologia*. Escola Catalana d'Espeleologia - S.I.S. del C.E. de Terrassa. 81-95. Terrassa, Barcelona. [Mc]

Les activitats del Grup d'Exploracions Subterrànies (G.E.S.) del Club Muntanyenc Barcelonès, durant els anys 50 i 60 del passat segle XX, queden recollides a nombrosos articles apareguts a la prestigiosa revista *Speleon*. Aquests treballs donaren cabuda a detallades i valuoses topografies d'algunes cavitats de les Balears.

During the fifteens and sixteens of the past XXth century, the prestigious journal *Speleon* published the results of several speleological campaigns developed by the Grup d'Exploracions Subterrànies (G.E.S.) del Club Muntanyenc Barcelonès. These papers included valuable and detailed morphological surveys of some important caves in the Balearic islands.

- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1986): On the interest of speleochronological studies in karstified islands. The case of Mallorca (Spain). *Com. 9º Cong. Int. Espeleol.*, 1: 297-300. Barcelona. [Sp Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1987): Características espeleológicas del karst de Mallorca. *Endins*, 13: 3-19. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1989): Absolute dating of phreatic speleothems from coastal caves of Mallorca (Spain). *Proc. 10th Int. Congress Speleol.*, 1: 191-193. Budapest. [Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1991): Morfologías kársticas. Karst costero y espeleogénesis en el Migjorn de Mallorca. Espeleotemas freáticos y paleoniveles del Mediterráneo. In: GRIMALT, M. & RODRÍGUEZ-PEREA, A. (eds.) *Libro-Guía de las Excursiones de las VII Jornadas de Campo de Geografía Física*. Universitat de les Illes Balears. 109-142, 197-206. Palma de Mallorca. [Ex Mc Sp Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1992): Las Coves del Drac (Manacor, Mallorca). Apuntes históricos y espeleogenéticos. *Endins*, 17-18: 5-20. Palma de Mallorca. [Hs Mc Sp Cg]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) (1995): *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 216 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs Ex Mc Sp Cg Pk Hd Cl Do]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (1995): Les formes exocàrstiques de l'illa de Mallorca / The exokarstic landforms of Mallorca island. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 59-70. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A. & GINÉS, J. (2002): Estado actual del conocimiento científico del karst y de las cuevas de las islas Baleares / Estat actual del coneixement científic del carst i de les coves de les Illes Balears. *Boletín SEDECK*, 3: 26-45. Madrid. [Do]
- GINÉS, A. & GINÉS, P. (1992): Principals característiques climàtiques des Clot des Sero (Calvià, Mallorca). *Endins*, 17-18: 37-42. Palma de Mallorca. [Dc Cl]
- GINÉS, A. & MAYOL, J. (1995): Conservació del carst i les coves a Mallorca / Conservation of the karst and caves of Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 205-216. Palma de Mallorca. [Do]
- GINÉS, A.; FIOL, L.; POL, A. & ROSSELLÓ, J.A. (1989): Morfologia i vegetació d'un grup de dolines de la Serra de Tramuntana (Mallorca). *Endins*, 14-15: 43-52. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, A.; GINÉS, J. & ALONSO, A. (1971): Sobre la posibilidad de efectos erosivos afectando a concreciones de carácter pisolítico. *Geo y Bio Karst*, 28: 15. Barcelona. [Sp]
- GINÉS, A.; GINÉS, J.; FORNÓS, J.J. & TUCCIMEI, P. (1999): Dataciones isotópicas de espeleotemas procedentes de cuevas costeras de Mallorca. Estado actual de las investigaciones. In: ANDREO, B.; CARRASCO, F. & DURÁN, J.J. (eds.) *Contribución del estudio científico de las cavidades kársticas al conocimiento geológico*. Patronato de la Cueva de Nerja. 143-152. Nerja, Málaga. [Cg]
- GINÉS, A.; GINÉS, J. & POMAR, L. (1981): Phreatic speleothems in coastal caves of Majorca (Spain) as indicators of Mediterranean Pleistocene paleolevels. *Proc. 8th Int. Congress Speleol.*, 2: 533-536. Bowling Green, U.S.A. [Sp Cg]
- GINÉS, A.; GINÉS, J.; POMAR, L. & SALVÀ, P.A. (1979): *La Serra de Tramuntana*. VI Coloquio de Geografía, Excursión nº 1. 38 pàgs. Palma de Mallorca. [Ex Mc Cg]
- GINÉS, A.; GINÉS, J. & PONS-MOYÀ, J. (1975): Nuevas aportaciones al conocimiento morfológico y cronológico de las cavernas costeras mallorquinas. *Speleon. Monografía I, V Symposium de Espeleología, Cuaternario*. Escola Catalana d'Espeleologia. 49-56. Barcelona. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, A.; HERNÁNDEZ, J.; GINÉS, J. & POL, A. (1987): Observaciones sobre la concentración de dióxido de carbono en la atmósfera de la Cova de les Rodes (Pollença, Mallorca). *Endins*, 13: 27-38. Palma de Mallorca. [Cl]
- GINÉS, A.; TUCCIMEI, P.; DELITALA, C.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, J.; GRÀCIA, F. & TADDEUCCI, A. (2001): Phreatic Overgrowths on Speleothems as indicators of sea level fluctuations between 150-60 ka in coastal caves of Mallorca (Balears, Spain). *Proc. 13th Int. Congress Speleol.* 010-S1. 4 pàgs. Brasília, Brasil. (edició en CD-ROM) [Sp Cg]
- GINÉS, A.; TUCCIMEI, P.; DELITALA, C.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, J.; GRÀCIA, F. & TADDEUCCI, A. (2002): Phreatic overgrowths on speleothems in coastal caves of Mallorca: a significant record of Mediterranean sea level history over the time span 60-150 ka B.P. In: CARRASCO, F.; DURÁN, J.J. & ANDREO, B. (eds.) *Karst and Environment*. Fundación Cueva de Nerja, Instituto de Investigación. 453-458. Nerja, Málaga. [Sp Cg]
- GINÉS, A.; TUCCIMEI, P.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, J. & GRÀCIA, F. (2004): Los espeleotemas freáticos en cuevas costeras del Mediterráneo. Evidencias de cambios del nivel marino durante los últimos 250.000 años. *PalaeoMed. Climate change and human occupation of coastal sites in the Mediterranean from 250 thousand years ago until the historic Holocene*. 4 pàgs. Gibraltar. [Sp Cg]
- GINÉS, J. (1971): Cova de Sa Font (aspectos generales). *Speleon*, 18: 43-47. Barcelona. [Mc]
- GINÉS, J. (1975): Recopilación de las cuevas más largas de Mallorca. *Endins*, 2: 43. Palma de Mallorca. [Do]
- GINÉS, J. (1980): Un caso excepcional de utilización antrópica de una cavidad càrstica mallorquina. *Trabajos de Geografía*, 35: 85-92. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J. (1990): El modelat càrstic de sa Mitjania (Escorca, Mallorca). *Endins*, 16: 17-20. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GINÉS, J. (1994): *El karst litoral en Mallorca: estado actual de su conocimiento*. Memòria d'Investigació. Departament de Ciències de la Terra, Universitat de les Illes Balears. 72 pàgs. Inèdit. [Mc Sp Cg Do]
- GINÉS, J. (1995): L'endocarst de Mallorca: els mecanismes espeleogenètics / Mallorca's endokarst: the speleogenetic mechanisms. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 71-86. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J. (1995): Les coves turístiques de Mallorca / The touristic show caves of Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 191-203. Palma de Mallorca. [Hs Dc Do]
- GINÉS, J. (ed.) (1995): *Abstracts. International Symposium on Karren Landforms, Sóller, Mallorca 1995*. Museu Balear de Ciències Naturals. Universitat de les Illes Balears. 41 pàgs. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, J. (1997): Coves de Campanet (Mallorca). *Tecno Ambiente*, 72: 73-80. Madrid. [Mc Sp]
- GINÉS, J. (1998): L'endocarst de la serra de Tramuntana de Mallorca. In: FORNÓS, J.J. (ed.) *Aspectes geològics de les Balears*. Universitat de les Illes Balears. 391-421. Palma de Mallorca. [Mc Sp]
- GINÉS, J. (1998): Geomorfologia de la Serra de Tramuntana. In: TOLOSA, F. (ed.) *La Serra de Tramuntana. Aportacions per a un debat*. "Sa Nostra" Caixa de Balears. Papers de Medi Ambient, 3: 22-33. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GINÉS, J. (1999): *Coves de Campanet (Mallorca, Spain)*. FRASA Ingenieros Consultores S.L. 8 pàgs. Madrid. (versions en: anglès, alemany i castellà) [Mc Sp]
- GINÉS, J. (2000): *El karst litoral en el levante de Mallorca: una aproximación al conocimiento de su morfogénesis y cronología*. Tesis Doctoral. Departament de Ciències de la Terra, Universitat de les Illes Balears. 595 pàgs + 29 làms. Inèdit. [Ex Mc Sp Cg Pk Hd Do]
- GINÉS, J. (2001): El karst litoral en el levante de Mallorca: una aproximación al conocimiento de su morfogénesis y cronología. *Endins*, 24: 143-154. Palma de Mallorca. [Ex Mc Sp Cg Pk]

- GINÉS, J. (2003): 5. El modelado kárstico. In: ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) *Introducción a la Geografía Física de Menorca. Guía de Campo de las XVIII Jornadas de Geografía Física*. Asociación de Geógrafos Españoles - Universitat de València - Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 10: 65-70. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1974): Estudio estadístico de las cavernas de Mallorca. *Endins*, 1: 11-16. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1974): El medio fluvio-lacustre hipogeo en Mallorca y su asociación de morfologías. *III Cong. Nacional Espeleol.*, 2: 1-15. Madrid. [Mc]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1976): Ses Coves del Pirata. *Endins*, 3: 41-45. Palma de Mallorca. [Mc Sp]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1977): El medio fluvio-lacustre hipogeo en las cuevas de Mallorca y su asociación de morfologías. *Endins*, 4: 3-12. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1979): L'Avenc Fonda (Pollença, Mallorca). *Endins*, 5-6: 39-42. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1987): Datos espeleocronológicos sobre el karst de la isla de Mallorca. *Revista de Ciència*, 1: 81-92. Palma de Mallorca. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1989): El karst en las islas Baleares. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 163-174. Madrid. [Ex Mc Cg]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1990): La fotogrametría analítica y las ciencias de la naturaleza. Cartografía 1/2.000 del paraje kárstico de Sa Mitjania (Escorca). *II Jornades del Medi Ambient de les Balears*. Universitat de les Illes Balears - Soc. Hist. Nat. Balears. 197-198. Palma de Mallorca. [Ex]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1993): Dataciones isotópicas de espeleotemas freáticos recolectados en cuevas costeras de Mallorca (España). *Endins*, 19: 9-15. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1993): Speleochronological approach to some coastal caves from Cap Vermell area in Mallorca island (Spain). *Proc. 11th Int. Congress Speleol.* 56-59. Beijing. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1994): Coves del Drac, Manacor (Mallorca). *Tecno Ambiente*, 39: 73-80. Madrid. [Mc Sp]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1994): Coves del Drac, Manacor (Mallorca). In: FRASA Ingenieros Consultores S.L. (ed.) *Mundo Subterráneo*. TIASA. 73-80. Madrid. [Mc Sp]
- GINÉS, J. & GINÉS, A. (1995): Aspectes espeleocronològics del carst de Mallorca / Speleochronological aspects of karst in Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 99-112. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- GINÉS, J. & QUINTANA, B. (1973): Estudio geoespeleológico de Sa Coma de Son Torrella (Mallorca). *III Simposium Espeleologia*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científic Excursionista de Mataró. 22-30. Mataró, Barcelona. [Ex Mc]
- GINÉS, J. & TRIAS, M. (1972): Primera relación del inventario espeleológico de Mallorca. *II Simp. Metod. Espel. Topografía*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. VI c. 15 pàgs. Barcelona. [Do]
- GINÉS, J.; BORRÀS, L. & GINÉS, A. (1980): Estudi geo-espeleològic del massís del Massanella (Escorca, Mallorca). 1- Les cavitats del Puig den Galileu. *Endins*, 7: 3-16. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GINÉS, J.; BORRÀS, L. & GINÉS, A. (1981): Estudi geo-espeleològic del massís del Massanella (Escorca, Mallorca). 2- Les cavitats de la Serra des Teix. *Endins*, 8: 3-12. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J.; BORRÀS, L. & GINÉS, A. (1982): Estudi geo-espeleològic del massís del Massanella (Escorca, Mallorca). 3- Les cavitats del Puig de Massanella. *Endins*, 9: 3-13. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J.; BORRÀS, L. & GINÉS, A. (1989): Grup Espeleològic EST: 1968-1988. Vint anys d'espeleologia mallorquina. *Endins*, 14-15: 101-116. Palma de Mallorca. [Dc Do]

El número 3 del *Boletín SEDECK* (Sociedad Española de Espeleología y Ciencias del Karst), aparegut l'any 2002, recull una interessant posada al dia dels coneixements sobre bastants aspectes del karst i les coves de les Balears.

The number 3 of the journal *Boletín SEDECK* (Sociedad Española de Espeleología y Ciencias del Karst), issued in 2002, represents an interesting state of the art on many aspects of the available knowledge about karst and caves of the Balearic islands.

- GINÉS, J.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F.; DELITALA, C.; TADDEUCCI, A.; TUCCIMEI, P. & VESICA, P.L. (2001): Els espeleotemes freàtics de les coves litorals de Mallorca: canvis del nivell de la Mediterrània i paleoclima en el Pleistocè superior. In: PONS, G.X. & GUIJARRO, J.A. (eds.) *El canvi climàtic: passat, present i futur*. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 9: 33-52. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- GINÉS, J.; GINÉS, A. & BORRÀS, L. (1977): Bibliografía espeleològica de las Baleares. *Espeleología Física*. *Endins*, 4: 57-64. Palma de Mallorca. [Do]
- GINÉS, J.; GINÉS, A. & POMAR, L. (1981): Morphological and mineralogical features of phreatic speleothems occurring in coastal caves of Majorca (Spain). *Proc. 8th Int. Congress Speleol.*, 2: 529-532. Bowling Green, U.S.A. [Mc Sp Cg]
- GINÉS, J.; GINÉS, A. & PONS, G.X. (1998): Carst, caves i fauna cavernícola. In: BLÀZQUEZ, M.; DÍAZ, R. & RULLAN, O. (eds.) *La Serra de Tramuntana, natura i cultura*. GOB / Editorial Moll. 77-81. Palma de Mallorca. [Og]
- GINÉS, J.; MEDIAVILLA, M. & BORRÀS, L. (1985): Algunes cavitats del massís des Tossals (Escorca, Mallorca). *Endins*, 10-11: 13-20. Palma de Mallorca. [Mc]
- GINÉS, J.; TUCCIMEI, P.; DELITALA, C.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F.; TADDEUCCI, A. & VESICA, P.L. (2001): Canvis del nivell marí i paleoclima durant el Pleistocè Superior a la Mediterrània occidental: aportacions procedents de l'estudi dels espeleotemes freàtics presents a les coves litorals de Mallorca. In: PONS, G.X. (ed.) *III Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. Hist. Nat. Balears. 84. Palma de Mallorca. [Cg]

- GINÉS, J.; TUCCIMEI, P.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F. & VESICA, P.L. (2002): The upper Pleistocene sea-level history in Mallorca (western Mediterranean) approached from the perspective of coastal phreatic speleothems. *Quaternary climatic changes and environmental crises in the Mediterranean region. Proceedings*. Universidad de Alcalá. 7 pàgs. Alcalá de Henares, Madrid. (edició en CD-ROM) [Sp Cg]
- GINÉS, J.; TUCCIMEI, P.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F. & VESICA, P.L. (2002): Los espeleotemas freáticos de las cuevas costeras de Mallorca: su contribución al estudio del Cuaternario / Els espeleotemes freàtics de les coves costaneres de Mallorca: la seva contribució a l'estudi del Quaternari. *Boletín SEDECK*, 3: 76-90. Madrid. [Sp Cg]
- GINÉS, J.; TUCCIMEI, P.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F. & VESICA, P.L. (2003): The upper Pleistocene sea-level history in Mallorca (western Mediterranean) approached from the perspective of coastal phreatic speleothems. In: RUIZ, M.B.; DORADO, M.; VALDEOLMILLOS, A.; GIL, M.J.; BARDAJÍ, T.; de BUSTAMANTE, I. & MARTÍNEZ, I. (eds.) *Quaternary climatic changes and environmental crises in the Mediterranean region*. Universidad de Alcalá - Ministerio de Ciencia y Tecnología - INQUA. 241-247. Alcalá de Henares, Madrid. [Sp Cg]
- GÓMEZ-PUJOL, L. & FORNÓS, J.J. (2001): Les microformes de meteorització del litoral calcari de Mallorca: aproximació a la seva sistematització. *Endins*, 24: 169-185. Palma de Mallorca. [Ex]
- GRÀCIA, F. & CLAMOR, B. (2001): La Cova de sa Gleda. *Subterrànea*, 16: 24-34. Madrid. [Mc]
- GRÀCIA, F. & CLAMOR, B. (2001): La Cova de sa Gleda: necessitat de protecció del patrimoni càrstic mallorquí. In: PONS, G.X. (ed.) *III Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. Hist. Nat. Balears. 100-101. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F. & CLAMOR, B. (2002): Las exploraciones subacuáticas en el karst litoral del Migjorn de Mallorca / Les exploracions subaquàtiques al karst costaner del Migjorn de Mallorca. *Boletín SEDECK*, 3: 56-75. Madrid. [Mc]
- GRÀCIA, F. & VICENS, D. (1998): Aspectes geomorfològics quarternaris del litoral de Mallorca. In: FORNÓS, J.J. (ed.) *Aspectes geològics de les Balears*. Universitat de les Illes Balears. 307-329. Palma de Mallorca. [Mc Sp Cg]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; AGUILÓ, C. & WATKINSON, P. (1998): La Cova des Drac de Cala Santanyí (Santanyí, Mallorca). *Endins*, 22: 55-66. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; GRÀCIA, P.; MERINO, A.; VEGA, J. & MULET, G. (2001): Notícia preliminar del jaciment arqueològic de la Font de ses Aiguades (Alcúdia, Mallorca). *Endins*, 24: 59-73. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; GUAL, M.A.; WATKINSON, P. & DOT, M.A. (2003): Les coves de Cala Anguila (Manacor, Mallorca). I: Descripció de les cavitats i història de les exploracions. *Endins*, 25: 23-42. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; LANDRETH, R.; VICENS, D. & WATKINSON, P. (2001): Evidències geomorfològiques dels canvis del nivell marí. In: PONS, G.X. & GUIJARRO, J.A. (eds.) *El canvi climàtic: passat, present i futur*. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 9: 91-119. Palma de Mallorca. [Mc Sp Cg]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B. & LAVERGNE, J.J. (2000): Les coves de Cala Varques (Manacor, Mallorca). *Endins*, 23: 41-57. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B. & WATKINSON, P. (1998): La Cova d'en Passol i altres cavitats litorals situades entre Cala sa Nau i Cala Mitjana (Felanitx, Mallorca). *Endins*, 22: 5-18. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B. & WATKINSON, P. (2001): Impacte ambiental de l'abocament d'aigües fecals a la Cova d'en Bessó (Manacor). Estudi espeleològic i mesures d'actuació per la salvaguarda d'una important cavitat subaquàtica del llevant de Mallorca. In: PONS, G.X. (ed.) *III Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. Hist. Nat. Balears. 102-103. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; WATKINSON, P. & LANDRETH, R. (2001): La recerca subaquàtica a les cavitats de Mallorca. In: PONS, G.X. (ed.) *III Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. Hist. Nat. Balears. 109-111. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; CLAMOR, B.; WATKINSON, P.; DOT, M.A. & LANDRETH, R. (2003): La Cova de ses Llàgrimes (Alcúdia, Mallorca). *Endins*, 25: 131-140. Palma de Mallorca. [Mc Sp]
- GRÀCIA, F.; CRESPI, D.; BARCELÓ, M.A.; PLA, V.; CASAS, J.A. & VICENS, D. (1997): Les cavitats de la Serra de na Burguesa. Zona 2: Puig d'en Bou (Calvià, Mallorca). *Endins*, 21: 37-49. Palma de Mallorca. [Mc]
- GRÀCIA, F.; JAUME, D.; RAMIS, D.; FORNÓS, J.J.; BOVER, P.; CLAMOR, B.; GUAL, M.A. & VADELL, M. (2003): Les coves de Cala Anguila (Manacor, Mallorca). II: La Cova Genovesa o Cova d'en Bessó. Espeleogènesi, geomorfologia, hidrologia, sedimentologia, fauna, paleontologia, arqueologia i conservació. *Endins*, 25: 43-86. Palma de Mallorca. [Mc Sp Cg Hd]
- GRÀCIA, F.; LANDRETH, R.; GUAL, M. & CLAMOR, B. (2001): La Cova Negra (Pollença, Mallorca); presència de dunes fòssils dins una cavitat submarina. *Endins*, 24: 137-142. Palma de Mallorca. [Mc Cg]
- GRÀCIA, F.; WATKINSON, P.; MONSERRAT, T.; CLARKE, O. & LANDRETH, R. (1997): Les coves de la zona de ses Partions - Portocolom (Felanitx, Mallorca). *Endins*, 21: 5-36. Palma de Mallorca. [Mc Cg]
- GRÀCIA, J. (1972): Contribuyendo al estudio del karst del valle de Sant Vicenç de Pollença (Mallorca). Situación geográfica y geológica. Rasgos geomorfológicos. *Geo y Bio Karst*, 31: 12-14. Barcelona. [Og]
- Gran Enciclopèdia de Mallorca* (1989-2002). PromoMallorca Ediciones. 23 vols. Palma de Mallorca. [Dc]
- GRIMALT, M. & RODRÍGUEZ-PEREA, A. (1994): El modelado periglacial en Baleares. Estado de la cuestión. In: GÓMEZ-ORTIZ, A.; SIMÓN-TORRES, M. & SALVADOR-FRANÇH, F. (eds.) *Periglacialismo en la Península Ibérica, Canarias y Baleares*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 7: 189-201. Granada. [Mc Cg]
- GRÜN, R. (1985): *Beitrage zur ESR-Datierung*. Geologisches Institut der Universität zu Koeln. Sonderveroeffentlichungen, 59. 157 pàgs. Colònia, Alemanya. [Cg]
- GRÜN, R. (1986): ESR-dating of a flowstone core from Cova de sa Bassa Blanca (Mallorca, Spain). *Endins*, 12: 19-23. Palma de Mallorca. [Cg]
- GRÜN, R. (1987): Die ESR-Datierung an Höhlensintern. *Laichinger Höhlenfreund*, 22 (1): 13-24. Laichingen, Alemanya. [Cg]
- GRUP ESPELEOLÒGIC EST (1982): Avenc de s'Aigo (Escorca, Mallorca). *Endins*, 9: 37-40. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GRUP ESPELEOLÒGIC EST (1986): S'Era d'Escorca (Escorca, Mallorca) i algunes cavitats veïnes. *Endins*, 12: 3-11. Palma de Mallorca. [Ex Mc]
- GRUP GEOGRÀFIC DE GRÀCIA (1976): Contribución al conocimiento espeleológico del término municipal de Escorca (Mallorca). *Cavernas*, 19-20: 53-84. Badalona, Barcelona. [Mc]
- GRUP NORD DE MALLORCA (1972): Inventari espeleològic de Pollença (Mallorca). Any 1971. *II Semp. Metod. Espel. Topografia*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. VI b. 15 pàgs. Barcelona. [Do]
- GRUP NORD DE MALLORCA (1972): Contribuyendo al estudio del karst del valle de Sant Vicenç de Pollença (Mallorca). Introducció. *Geo y Bio Karst*, 31: 11-12. Barcelona. [Og]
- GRUP NORD DE MALLORCA (1973): Observaciones sobre la Font de l'Algaret (Pollensa, Balears). *III Simposium Espeleología*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científico Excursionista de Mataró. 92-99. Mataró, Barcelona. [Mc]
- GRUP NORD DE MALLORCA (1994): Últimas exploraciones. Balears. [Avenc d'en Xim]. *Subterrànea*, 1: 5-6. Barcelona. [Dc]

- HABSBURG-LORENA, L.S. (1869-1891): *Die Balearen in Wort und Bild geschildert*. Brockhaus. 7 vols. Leipzig, Alemania. [Hs]
- HABSBURG-LORENA, L.S. (1898): Nouvelle grotte dans l'île de Majorque (Baléares). *Spelunca* (quatrième année). 83-84. Paris. [Hs]
- HABSBURG-LORENA, L.S. (1899): Grottes de Formentera (îles Baléares). *Spelunca* (cinquième année). 75-76. Paris. [Hs]
- HADES, Equipo (1985): Los espeleotemas freáticos de las cuevas costeras de Mallorca: estado actual de las investigaciones. *Geomorfología litoral y Cuaternario. Homenaje a Juan Cuerda*. Universidad de València. 103-122. València. [Sp Cg]
- HALLIDAY, W.R. (1991): Spain 1990: part II - conglomerate, concerts and karsts. *GEO2. Newsletter Cave Geol. and Geog. Section of the N.S.S.*, 18 (3): 58-59. Huntsville, U.S.A. [Dc]
- HENNIG, G.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J. & POMAR, L. (1981): Avance de los resultados obtenidos mediante datación isotópica de algunos espeleotemas subacuáticos mallorquines. *Endins*, 8: 91-93. Palma de Mallorca. [Cg]
- HENNIG, G.J.; GRÜN, R. & BRUNNACKER, K. (1983): Speleothems, travertines and paleoclimates. *Quaternary Research*, 20: 1-29. Washington, U.S.A. [Cg]
- HERMAN, J.S.; BACK, W. & POMAR, L. (1985): Geochemistry of groundwater in the mixing zone along the east coast of Mallorca, Spain. *Karst Water Resources. Proceedings of the Ankara-Antalya Symposium*. IAHS Publ. n° 161: 467-479. Ankara, Turquía. [Hd]
- HERMAN, J.S.; BACK, W. & POMAR, L. (1986): Speleogenesis in the groundwater mixing zone: the coastal carbonate aquifers of Mallorca and Menorca, Spain. *Com. 9º Cong. Int. Espeleol.*, 1: 13-15. Barcelona. [Hd]
- HERNÁNDEZ, J. & VIBOT, T. (2004): *Son Nét. Història, senyoriu i territori d'un latifundi de Tramuntana*. Ajuntament de Puigpunyent. Col. Puigpunyent pam a pam, segle a segle. Vol. 2. 190 pàgs. Puigpunyent, Mallorca. [Og]
- Història Natural dels Països Catalans* (1992): Origen i evolució del relleu actual. El domini càrstic. FOLCH, R. (ed.). Fundació Enciclopèdia Catalana. Vol. 2: 461-513. Barcelona. [Og]
- HUTCHINSON, D.W. (1996): Runnels, rinnenkarren and mäanderkarren: form, classification and relationships. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 209-223. Palma de Mallorca. [Ex]
- HUTCHINSON, N. (1987): Caving in Mallorca. *Caves and Caving*, 35: 14-15. Bridgewater, U.K. [Dc]
- JAUME, G.; TRIAS, M.; ARTIGUES, A. & LLOMPART, B. (1969): Exploraciones en la Cova de sa Sínia. *X Cong. Nac. Arqueol.* (Maó, 1967). Saragossa. [Dc]
- JENKYN, H.C.; SELLWOOD, B.W. & POMAR, L. (1990): *A field excursion guide to the island of Mallorca*. The Geologists' Association. 93 pàgs. Londres. [Og]
- JENNINGS, J.N. (1985): *Karst Geomorphology*. Basil Blackwell. 293 pàgs. Oxford, U.K. [Og]
- JIMÉNEZ DE CISNEROS, C. & CABALLERO, E. (1999): Estudio isotópico sobre las condiciones de precipitación de calcitas flotantes actuales procedentes de tres cuevas en la isla de Mallorca. In: ANDREO, B.; CARRASCO, F. & DURÁN, J.J. (eds.) *Contribución del estudio científico de las cavidades kársticas al conocimiento geológico*. Patronato de la Cueva de Nerja. 153-161. Nerja, Málaga. [Cg]
- JOLY, R. de (1929): Explorations spéléologiques à Majorque (1929). *Rev. Geog. Phys. et Géol. Dyn.*, 2 (3): 233-245. Paris. [Mc]
- JOLY, R. de & DENIZOT, G. (1929): Note sur les conditions d'établissement des grottes du Dragon. Région de Manacor (Majorque, Baléares). *Compt. Rend. somm. Soc. Géol. Franc.*, 4ª série, 5: 65-66. Paris. [Mc]
- KELLETAT, D. (1980): Formenschatz und Prozessgefüge des Biokarstes an der Küste von Nordost-Mallorca (Cala Guya). Beiträge zur regionalen Küstenmorphologie des Mittelmeerraumes VII. *Berliner Geographische Studien*, 7: 99-113. Berlín. [Ex]
- KELLETAT, D. (1985): Bio-destruktive und bio-konstruktive Formelemente an den spanischen Mittelmeerküsten. *Geoökodynamik*, 6 (1/2): 1-20. Darmstadt, Alemania. [Ex]
- KOPPER, J.S. (1968): *The stratigraphy of the Cave of Muleta (Mallorca, Spain)*. University of Pennsylvania. U.S.A. [Cg]
- KOPPER, J.S. (1972): Geophysical surveying of cave sites. *Pyrenae*, 8: 7-16. Barcelona. [Cg]
- KOPPER, J.S. (1975): *Dating and interpretation of archeological cave deposits by the paleomagnetic method*. Ph. D. Thesis. University of Columbia, U.S.A. 162 pàgs. Inèdit. [Cg]
- KOPPER, J.S. (1975): Preliminary note on the paleomagnetic reversal record obtained from two Mallorcan caves. *Endins*, 2: 7-8. Palma de Mallorca. [Cg]
- KOPPER, J.S. & CREER, K.M. (1973): Cova dels Alexandres, Majorca, Paleomagnetic dating and archeological interpretation of its sediments. *Caves and Karst*, 15 (2): 13-20. Castro Valley, U.S.A. [Mc Cg]
- KOPPER, J.S. & CREER, K.M. (1976): Paleomagnetic dating and stratigraphic interpretation in archeology. *MASCA Newsletter*, 12 (1): 1-3. Philadelphia, U.S.A. [Cg]
- LENCEWICZ, S. (1927): Mallorca / Szkic geograficzny. *Obdítka. Przeglądu Geograficznego*, 7: 55-75. Varsòvia, Polònia. [Og]
- LENCEWICZ, S. (1933): Mallorca / Etude géographique. *Géol. Médit. Occid.*, 2/5 (44). 14 pàgs. Madrid. [Og]
- LINARI, A.F. (1923): Excursión a las cuevas de Artá. *Ibérica*, 19 (463-464): 82. Barcelona. [Hs]
- LLOPIS-LLADÓ, N. (1945): La cueva de Son Apats (Campanet, Mallorca). *Bol. Club Mont. Barc.* 267-268. Barcelona. [Dc]
- LLOPIS-LLADÓ, N. (1970): *Fundamentos de hidrogeología cárstica. Introducción a la geoespeleología*. Editorial Blume. 269 pàgs. Madrid. [Og]
- LLOPIS-LLADÓ, N. & THOMAS-CASAJUANA, J.M. (1948): La hidrología cárstica de los alrededores de Campanet. *Miscelánea Almera, 2ª parte*. Publ. Inst. Geol. Dip. Prov., 7: 39-60. Barcelona. [Mc]
- LÓPEZ, J. & DURÁN, J.J. (1989): Usos y aprovechamientos de cavidades y paisajes kársticos. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía n° 4: 391-402. Madrid. [Og]
- LOZANO, R. (1884): *Anotaciones físicas y geológicas de la isla de Mallorca*. Excma. Diputación Provincial de Baleares. Imprenta de la Casa de Misericordia. 10-12. Palma de Mallorca. [Hs]
- LULL, V.; MICÓ, R.; RIHUETE, C. & RISCH, R. (1999): *La Cova des Càrritx y la Cova des Mussol. Ideologia y sociedad en la prehistoria de Menorca*. Consell Insular de Menorca, Ajuntament de Ciutadella i Fundació Rubió Tudurí Andròmaco. 699 pàgs. Maó. [Dc]
- LULL, V.; MICÓ, R.; RIHUETE, C. & RISCH, R. (1999): *Rituales de vida y muerte en la prehistoria de Menorca. La Cova des Càrritx*. Consell Insular de Menorca, "Sa Nostra" Obra Social i Cultural. 71 pàgs. Barcelona. [Dc]
- LULL, V.; MICÓ, R.; RIHUETE, C. & RISCH, R. (1999): *La Cova des Mussol, un lugar de culto en la Menorca prehistórica*. Consell Insular de Menorca, "Sa Nostra" Obra Social i Cultural. 68 pàgs. Barcelona. [Dc]
- LYNAS, B. (1994): The beating heart of Earth's climate revealed: caves, coral reefs and coastlines in the Balearic islands. *Geology Today*, 10: 145-151. [Cg]
- MADOZ, P. (1845-1850): *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de ultramar*. Imp. del Diccionario Geográfico, a cargo de D. José Rojas. 16 vols. Madrid. [Hs]
- MAHEU, J. (1912): Exploration et flore souterraine des cavernes de Catalogne et des Iles Baléares. *Spelunca*, 8 (67): 69-107. Paris. [Hs Mc]
- MAIQUES, F. (1969): Cova de ses Rodes. *Geo y Bio Karst*, 20: 533-536. Barcelona. [Dc]
- MAROTO, A.L. & FONT, A. (1981): "Proyecto HADES". Desarrollo de las campañas de 1981. *Endins*, 8: 81-90. Palma de Mallorca. [Cg]

- MARTEL, E.A. (1896): Sous Terre. Cueva del Drach, a Majorque. *Ann. Club Alpin Franc.*, 23: 1-32. París. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1897): Sur la Cueva del Drach. *C.R. Acad. Scien. Paris.* 1385-1388. París. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1897): Exploraciones subterráneas en Baleares y Cataluña. *Bol. Com. Mapa Geol. de España*, 2ª sèrie, 4: 229-258. Madrid. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1898): Exploraciones subterráneas en las Baleares y Cataluña. *Rev. Soc. Geografía*, 40. Madrid. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1898): La Cova del Drach. *Bol. Soc. Exc. Catalana*, 8 (37): 59-70, 77-95. Barcelona. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1898): *Las Cuevas del Drach, propiedad de D. José Ignacio Moragues, en el término de Manacor (Mallorca)*. Tip. del Comercio a cargo de F. Soler. 36 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1903): Les cavernes de Majorque. *Spelunca*, 5 (32): 1-32. París. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1921): *Nouveau traité des eaux souterraines*. Doin. 838 pàgs. París. [Hs Mc]
- MARTEL, E.A. (1922): *Las Cuevas del Drach en el término de Manacor (Mallorca)*. Imprenta Soler. 48 pàgs. Palma de Mallorca. (versions posteriors en francès i anglès) [Hs Mc]
- MASCARÓ-PASARIUS, J. (1954): *Exploración en la cueva de na Polida de Fornells*. 4 pàgs. Maó. [Dc]
- MASCARÓ-PASARIUS, J. (1962-1967): *Corpus de Toponimia de Mallorca. Mapa general de Mallorca (escala 1/31.250)*. Gráficas Miramar. 6 vols. 3.384 pàgs + 53 mapes. Palma de Mallorca. [Og Do]
- MATEU, G.; COLOM, G. & CUERDA, J. (1979): Los foraminíferos plio-pleistocénicos de la isla de Cabrera (Baleares) y las condiciones paleoecológicas del antiguo mar balear (contribución a su conocimiento). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 23: 51-68. Palma de Mallorca. [Cg]
- MEDIAVILLA, M. (1980): Las simas del Pla de les Basses (Pollença, Mallorca). *Endins*, 7: 17-21. Palma de Mallorca. [Dc]
- MELÉNDEZ, A. & SANCHO, C. (1989): Características estratigráficas y sedimentológicas de las principales formaciones carbonatadas con interés en el desarrollo del karst. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 45-54. Madrid. [Og]
- MENSCHING, H. (1955): Karst und terra-rossa auf Mallorca. *Erdkunde*, 9: 188-196. Bonn, Alemania. [Og Ex]
- MENSCHING, H. (1956): Karst y terra rossa en Mallorca. *Estudios Geográficos*, 17 (65): 659-672. Madrid. [Og Ex]
- MERINO, A. (1993): La Cova des Pas de Vallgornera (Llucmajor, Mallorca). *Endins*, 19: 17-23. Palma de Mallorca. [Mc Sp]
- MERINO, A. (1996): Nuevas aportaciones al conocimiento espeleológico de la Serra del Teix. Escorca, Mallorca. *Subterránea*, 5: 27-31. Barcelona. [Mc]
- MERINO, A. (1997): Nuevas cavidades de la zona de Mortitx - Puig d'en Massot (Escorca - Pollença, Mallorca). *Endins*, 21: 51-62. Palma de Mallorca. [Mc]
- MERINO, A. (1998): Estudi geoespeleològic del Puig de s'Alzinar i els seus voltants (Escorca, Mallorca). *Endins*, 22: 43-50. Palma de Mallorca. [Mc]
- MERINO, A. (2000): Nuevas extensiones de la Cova des Pas de Vallgornera (Llucmajor, Mallorca). *Endins*, 23: 7-21. Palma de Mallorca. [Mc Sp]
- MERINO, A. (2000): La cova de sa Coa de Ca sa Santa (Sóller, Mallorca). *Endins*, 23: 79-81. Palma de Mallorca. [Mc]
- MERINO, A. (2001): Estudio espeleológico de un sector comprendido entre Bini Petit y el Puig de Moncaire (Escorca-Fornalutx, Mallorca). *Endins*, 24: 99-106. Palma de Mallorca. [Mc]
- MERINO, A. (2002): La Cova des Pas de Vallgornera (Llucmajor, Mallorca). *Boletín SEDECK*, 3: 134-141. Madrid. [Mc Sp]
- MERINO, A. (2003): El Avenc des Meandre (Escorca, Mallorca). *Endins*, 25: 17-22. Palma de Mallorca. [Mc]
- MESTRE, G. (1980): *La incògnita del mundo subterráneo mallorquín*. Antigua Imprenta Soler. 101 pàgs. Palma de Mallorca. [Dc]
- MINGUILLÓN, R. (1999): Últimas exploraciones. Balears. [Avenc del Silenci]. *Subterránea*, 11: 4-5. Barcelona. [Dc]
- MIR, F. (1974): La Cova de sa Guitarreta (Llucmajor, Mallorca) i la importància de les seves condicions faunístiques. *IV Simposium Bioespeleología*. Escola Catalana d'Espeleologia - Grup Espeleològic Pedraforca. 103-106. Barcelona. [Mc]
- MIR, F. (1976): Les formes hipogees del Barranc d'Algendar (Menorca). *Endins*, 3: 27-39. Palma de Mallorca. [Mc]
- MIR, F. (1979): Noves aportacions al coneixement de les coves de Menorca. *Endins*, 5-6: 19-28. Palma de Mallorca. [Mc]
- MIR, F. & TRIAS, M. (1973): Sobre el karst de la Cova de sa Campana i les seves concrecions excèntriques. *III Simposium Espeleología*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científic Excursionista de Mataró. 53-70. Mataró, Barcelona. [Mc Sp]
- MITJANS, J. (1984): Notes d'una anada a Mallorca. *Cingles*, 51: 209-210. Mataró, Barcelona. [Dc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1961): El karst de la isla de Cabrera. *Speleon*, 12 (1-2): 5-34. Oviedo. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1962): Estudio morfogénico de es Bofador (Santa Maria, Mallorca). *Speleon*, 13 (1-4): 17-30. Oviedo. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1963): Resultados de una campaña geoespeleológica en los alrededores de la bahía de Palma de Mallorca. *Speleon*, 14 (1-4): 3-32. Oviedo. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1970): Nota sobre la Cova del Drac de Santanyí (Mallorca). *Speleon*, 17: 41-46. Barcelona. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1971): Nota sobre la gènesis de la Foradada (Conejera, Balears). *Geo y Bio Karst*, 28: 17-19. Barcelona. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. (1972): Estudio de una captura kárstico-marina en la isla de Cabrera. *Acta Geológica Hispánica*, 6 (4): 89-91. Barcelona. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. & ASSENS-CAPARRÓS, J. (1957): Estudio geomorfológico e hidrogeológico del karst de la península de s'Albufereta (Fornells, Menorca). *Rass. Esp. Italiana*, 9 (1): 3-48. Como, Itàlia. [Mc]
- MONTORIOL-POUS, J. & TERMES, F. (1965): Les grottes de l'île de Formentera (Balears) et leurs relations avec les oscillations de la Méditerranée. *Compte Rendu IV Colloque International Spéléologie*. 180-194. Atenes. [Mc Cg]
- MOORE, G.W. & SULLIVAN, G.N. (1978): *Speleology. The study of caves*. Zephyrus Press Inc. 150 pàgs. Teaneck, U.S.A. [Og]
- MORRO, J.A. & MORRO, J.R. (1972): Cova de Cal Pessó. *II Simp. Metod. Espel. Topografía*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. VI j. 3 pàgs. Barcelona. [Dc]
- MORRO, J.P. & LLOBERA, M. (1973): La Cova de Cornavaques (Pollensa, Balears). *III Simposium Espeleología*. Escola Catalana d'Espeleologia - Agrupació Científic Excursionista de Mataró. 114-118. Mataró, Barcelona. [Mc]
- MOSES, C.A. & SMITH, B.J. (1994): Limestone weathering in the supra-tidal zone: an example from Mallorca. In: ROBINSON, D.A. & WILLIAMS, R.B.G. (eds.) *Rock weathering and landform evolution*. John Wiley & Sons Ltd. 433-451. Londres. [Ex]
- MOTTERSHEAD, D.N. (1996): Some morphological properties of solutional flutes (Rillenkarren) at Lluc, Mallorca. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 225-238. Palma de Mallorca. [Ex]
- MOTTERSHEAD, D.N. (1996): A study of solution flutes (Rillenkarren) at Lluc, Mallorca. *Zeitschrift für Geomorphologie N.F.*, Suppl. Bd., 103: 215-241. Berlín. [Ex]

- MOTTERSHEAD, D.N.; MOSES, C.A. & LUCAS, G.R. (2000): Lithological control of solution flute form: a comparative study. *Zeitschrift für Geomorphologie N.F.*, 44 (4): 491-512. Berlín. [Ex]
- MOYÀ-SOLÀ, S. & PONS-MOYÀ, J. (1979): Catálogo de los yacimientos con fauna de vertebrados del Plioceno, Pleistoceno y Holoceno de las Baleares. *Endins*, 5-6: 59-74. Palma de Mallorca. [Cg Do]
- MULCEY, D.; OLIVET, Y.; MONNEREAU, B. & BEFFARA, R. (1978): Zone karstique au Sud-Est de Majorque. Baleares. *Bull. Spécial Balears, Com. Dept. Spel. Charente Maritime et Groupe Spel. Scient. Sport*. 21 pàgs. [Dc]
- MURILLO, A. (1963): La cueva den Xoroi. *Revista de Menorca*, 3: 327-342. Maó. [Dc]
- NAVARRETE, J. & SIMÓ, B. (1989): Inventari espeleològic dels termes d'Andratx i Estellencs. *Endins*, 14-15: 117-121. Palma de Mallorca. [Dc Do]
- OBRADOR, A. & MERCADAL, B. (1981): Geomorfologia de Menorca. In: VIDAL, J.M. (ed.) *Enciclopèdia de Menorca*. Obra Cultural Balear. Vol. 1: 267-320. Maó. [Og]
- OEDL, F. (1954): Die Höhlen der Insel Formentera (Baleares). *Die Höhle*, 5 (3/4): 69-74. Viena. [Mc]
- ORDINAS, A. (1998): *Caimari. Apunts històrics i geogràfics*. Ajuntament de Selva. 204 pàgs. Selva, Mallorca. [Og]
- ORDINAS, A.; ORDINAS, G. & REYNÉS, A. (1995): *Torrent de Pareis*. Ajuntament d'Escorca - Editorial Moll. 106 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- ORDINAS, A.; ORDINAS, G. & REYNÉS, A. (1995): *Es Tossals Verds, nom per nom*. Consell Insular de Mallorca, FODESMA. 100 pàgs + 1 mapa. Palma de Mallorca. [Og]
- ORDINAS, A.; ORDINAS, G. & REYNÉS, A. (1999): *Son Fortuny, nom per nom*. Consell de Mallorca, FODESMA. 103 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- ORDINAS, G. & REYNÉS, A. (eds.) (1996): *Sa Dragonera. Parc Natural*. Consell Insular de Mallorca, FODESMA. 139 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- PAGENSTECHE, H.A. (1867): *Die Insel Mallorca. Reiseskizze*. Wilhelm Engelmann. 186 pàgs. Leipzig, Alemanya. [Hs]
- PAPAMARINOPOULOS, S. & READMAN, P.W. (1979): Redeposition and magnetic properties of sediment from Canet Cave, Spain. *Geophys. Jour. Roy. Astr. Soc.*, 57: 271. [Cg]
- PAZZELLI, L. (1999): *Variazioni del livello del mare nel Mediterraneo occidentale durante il Tardo Pleistocene, misurate attraverso la datazione U/Th di concrezioni freatiche su speleotemi sommersi nelle grotte costiere dell'isola di Mallorca (Spagna)*. Tesi di Laurea. Università degli Studi "Roma Tre". 114 pàgs. Inèdit. [Cg Hd]
- PEIRÓ, M. & GISPERT, J. (1963): Espeleologia en Mallorca. Primera exploració al Avenc de Fangà. *Circular Centro Excurs. Sabadell*, 72: 175-176. Sabadell, Barcelona. [Dc]
- PEÑA, P.A. (1891): *Guía manual de las islas Baleares*. Imprenta J. Tous. 480 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- PEÑA, P.A. (1926): *Plano de las Cuevas de Artá*. Tip.-Lit. Hijo de Vda. G. Ordinas. 6 pàgs + 1 plànol. Palma de Mallorca. [Hs Dc]
- PEÑA-MONNÉ, J.L. (1991): *El relieve*. Editorial Síntesis, Col. Geografía de España. 166 pàgs. Madrid. [Og]
- PÉREZ-OBÍOL, R. & YLL, E.I. (2002): Quaternary palynology of Balearic islands. *Quaternary climatic changes and environmental crises in the Mediterranean region. Proceedings*. Universidad de Alcalá. 9 pàgs. Alcalá de Henares, Madrid. (edició en CD-ROM) [Cg]
- PÉREZ-OBÍOL, R. & YLL, E.I. (2003): Quaternary palynology of Balearic islands. In: RUIZ, M.B.; DORADO, M.; VALDEOLMILOS, A.; GIL, M.J.; BARDAJÍ, T.; de BUSTAMANTE, I. & MARTÍNEZ, I. (eds.) *Quaternary climatic changes and environmental crises in the Mediterranean region*. Universidad de Alcalá - Ministerio de Ciencia y Tecnología - INQUA. 123-131. Alcalá de Henares, Madrid. [Cg]
- PETIT, E. (1963): Exploraciones espeleológicas en Ibiza. *Montaña*, 85: 362-366. Barcelona. [Dc]
- PIGGOTT, N.R. & SHAKESBY, R.A. (1980): Lapiés at Lluc, Mallorca. *Swansea Geographer*, 18: 54-59. Swansea, U.K. [Ex]
- PLA, V. & VICENS, D. (2000): 25 anys d'Endins, revista de la Federació Balear d'Espeleologia. *Endins*, 23: 155-186. Palma de Mallorca. [Do]
- POMAR, L. (1976): *Procesos telodiagenéticos en rocas carbonatadas del litoral catalán y Baleares: su relación con microorganismos*. Tesi Doctoral. Facultad de Ciencias. Universidad de Palma de Mallorca. 321 pàgs. Inèdit. [Sp Cg]
- POMAR, L. (1989): Large-scale cement stratigraphy in cavern porosity, Mallorca, Spain. *A.A.P.G. Bulletin*, 73 (3): 400. [PK]
- POMAR, L. (1989): Espeleotemas freáticos, karst litoral y oscilaciones del nivel del mar durante el Cuaternario en la isla de Mallorca. In: DURÁN, J.J. & LÓPEZ, J. (eds.) *El karst en España*. Sociedad Española de Geomorfología, Monografía nº 4: 265-275. Madrid. [Sp Cg]
- POMAR, L. & CUERDA, J. (1979): Los depósitos marinos pleistocénicos en Mallorca. *Acta Geológica Hispánica. Homenatge a Lluís Solé i Sabaris*, 14: 505-513. Barcelona. [Cg]
- POMAR, L., GINÉS, A. & FONTARNAU, R. (1976): Las cristalizaciones freáticas. *Endins*, 3: 3-25. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- POMAR, L.; GINÉS, A. & GINÉS, J. (1979): Morfología, estructura y origen de los espeleotemas epiacuáticos. *Endins*, 5-6: 3-17. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- POMAR, L.; GINÉS, A. & GINÉS, J. (1979): Las cristalizaciones freáticas del Pleistoceno mallorquín. *Actas del VI Coloquio de Geografía*. 111-113. Palma de Mallorca. [Cg]
- POMAR, L.; GINÉS, A.; GINÉS, J.; MOYÀ, G. & RAMÓN, G. (1975): Nota previa sobre la petrología y mineralogía de la calcita flotante de algunas cavidades del levante mallorquín. *Endins*, 2: 3-5. Palma de Mallorca. [Sp]
- POMAR, L.; RODRÍGUEZ-PEREA, A. & FORNÓS, J.J. (1983): Proyecto HADES. Un nuevo método para la investigación del Pleistoceno. *X Congreso Nacional Sedimentología, Menorca '83*. 633-636. Palma de Mallorca. [Cg]
- POMAR, L.; RODRÍGUEZ-PEREA, A.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J.; FONT, A. & MORA, A. (1987): Phreatic speleothems in coastal caves: a new method to determine sea-level fluctuations. In: ZAZO, C. (ed.) *Late Quaternary sea level changes in Spain*. Museo Nacional de Ciencias Naturales C.S.I.C. Trabajos sobre Neógeno-Cuaternario, 10: 197-224. Madrid. [Sp Cg]
- PONS, G.X. & DAMIANS, J. (1992): Els aràcnids de la Cova de sa Cometa des Morts (Escorca, Mallorca). *Endins*, 17-18: 51-56. Palma de Mallorca. [Dc]
- PONS, M. & MAYOL, M. (1998): Trobada d'ossos de vell marí (*Monachus monachus*) i topografia provisional d'una cova marina al Parc Natural de sa Dragonera. *Butll. Cient. Parcs Naturals de les Balears*, 2ª època, 1: 91-92. Palma de Mallorca. [Dc]
- PONS-MOYÀ, J. & ROCA, L. (1974): Restos de grulla fòsil en el Avenc de na Corna (Artà). *Endins*, 1: 17-20. Palma de Mallorca. [Dc]
- PONS-MOYÀ, J. & ROCA, L. (1974): Estudio de los yacimientos paleontológicos con *Myotragus balearicus* BATE, y su distribución geográfica. *III Cong. Nacional Espeleol.*, 1: 24 pàgs. Madrid. [Cg Do]
- PONS-MOYÀ, J.; MOYÀ-SOLÀ, S. & KOPPER, J.S. (1979): La fauna de mamíferos de la Cova de Canet (Esporles) y su cronología. *Endins*, 5-6: 55-58. Palma de Mallorca. [Cg]
- PRETUS, J.L. (1981): Nota preliminar a l'estudi de la distribució del gènere *Typhlocirolana* Racovitza (Crustacea, Isopoda). Primera cita a Menorca. *Endins*, 8: 21-24. Palma de Mallorca. [Dc]
- PRICE, R.M. (1988): *Geochemical investigation of salt water intrusion along the coast of Mallorca, Spain*. M.S. Thesis. University of Virginia. Dept. on Environmental Sciences. 186 pàgs. U.S.A. [Hd]
- PRICE, R.M. & HERMAN, J.S. (1991): Geochemical investigation of salt-water intrusion into a coastal carbonate aquifer: Mallorca, Spain. *Geological Society of America Bulletin*, 103: 1270-1279. [Hd]

- PUCH, C. (1981): Las grandes cavidades españolas. *El Topo Loco*, 3/5. 226 pàgs. Saragossa. [Dc]
- PUCH, C. (1987): Atlas de las grandes cavidades españolas. *Exploracions*, 11. 494 pàgs. Barcelona. [Dc]
- PUCH, C. (1998): *Grandes cuevas y simas de España*. Espeleo Club de Gràcia. 717 pàgs + 16 làms. Barcelona. [Dc]
- PUIG y LARRAZ, G. (1894): Cavernas y simas de España y Baleares. *Bol. Com. Mapa Geol. de España*, 2ª sèrie, 2: 38-50. Madrid. [Hs]
- PUIG y LARRAZ, G. (1895): Cavernas y simas de España y Baleares. *Bol. Com. Mapa Geol. de España*, 2ª sèrie. 821-823. Madrid. [Hs]
- PUIG y LARRAZ, G. (1896): *Cavernas y simas de España*. Est. Tip. de la viuda e hijos de M. Tello. 440 pàgs. Madrid. [Hs]
- PULIDO-FERNÁNDEZ, A. (1879): *Una expedición a las cuevas de Artá*. Imprenta Central Víctor Sáiz. 64 pàgs. Madrid. [Hs]
- RIPOLL, F. & ROCA, L. (1974): Algunas observaciones sobre sa Font des Verger y su funcionamiento hidrológico. *Endins*, 1: 21-24. Palma de Mallorca. [Mc]
- ROBLEDO, P.A. (2001): *El paleokarst del Mioceno superior del levante de Mallorca*. Memòria d'Investigació. Departament de Ciències de la Terra, Universitat de les Illes Balears. 128 pàgs. Inèdit. [Pk]
- ROBLEDO, P.A. & POMAR, L. (2000): Las estructuras de colapso kárstico en el Mioceno superior de Mallorca; modelo genético. *Geotemas*, 1 (4): 267-271. [Pk]
- ROBLEDO, P.A. & POMAR, L. (2000): Upper Miocene karst collapse structures of the east coast, Mallorca, Spain. *Acta Carsologica*, 29: 2-12. Ljubljana, Eslovenia. [Pk]
- ROBLEDO, P.A.; POMAR, L. & DURÁN, J.J. (2002): Relación entre la alta frecuencia de las fluctuaciones del nivel del mar durante el Mioceno superior y la ocurrencia y distribución de las estructuras de paleocolapso kárstico en la plataforma carbonática del levante de Mallorca (España). In: CARRASCO, F.; DURÁN, J.J. & ANDREO, B. (eds.) *Karst and Environment*. Fundación Cueva de Nerja, Instituto de Investigación. 409-418. Nerja, Màlaga. [Pk]
- RODÉS, L. (1925): Los cambios de nivel en las cuevas del Drach (Manacor, Mallorca) y su oscilación rítmica de 40 minutos. *Mem. Acad. Cienc. Art. Barcelona*, 19 (7): 207-221. Barcelona. [Mc Sp]
- RODÉS, L. (1925): Los cambios de nivel en las cuevas del Drach (Manacor, Mallorca) y su oscilación rítmica de 40 minutos. *Ibérica*, 23 (573): 232-238. Barcelona. [Mc Sp]
- RODRÍGUEZ-PEREA, A. & SERVERA, J. (1993): II. Geomorfología. In: ALCOVER, J.A.; BALLESTEROS, E. & FORNÓS, J.J. (eds.) *Història Natural de l'arxipèlag de Cabrera*. C.S.I.C. - Editorial Moll. 33-60. Palma de Mallorca. [Og]
- ROMERO, M. (1975): Notícia de la Cova dets Estudiants (Sóller, Mallorca). *Endins*, 2: 35-37. Palma de Mallorca. [Dc]
- ROSENSTINGL, R. & ROSSELLÓ-BORDOY, G. (1976): El santuario de sa Cova de Betlem. Notas para la interpretación de sus representaciones grabadas. *Mayurqa*, 15: 247-260. Palma de Mallorca. [Dc]
- ROSSELLÓ, V.M. (1964): *Mallorca, El Sur y Sureste*. Cámara Oficial de Comercio Industria y Navegación de Palma de Mallorca. Gráficas Miramar. 553 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]
- ROSSELLÓ, V.M. (2003): 4. Geomorfología general de Menorca. In: ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) *Introducción a la Geografía Física de Menorca. Guía de Campo de las XVIII Jornadas de Geografía Física*. Asociación de Geógrafos Españoles - Universitat de València - Mon. Soc. Hist Nat. Balears, 10: 49-63. Palma de Mallorca. [Og]
- ROSSELLÓ, V.M. (2003): 7. Las calas y la costa del Migjorn. In: ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) *Introducción a la Geografía Física de Menorca. Guía de Campo de las XVIII Jornadas de Geografía Física*. Asociación de Geógrafos Españoles - Universitat de València - Mon. Soc. Hist Nat. Balears, 10: 87-99. Palma de Mallorca. [Ex]
- ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J.; FUMANAL, M.P.; PARDO, J.E. & RODRÍGUEZ-PEREA, A. (1997): Elementos morfogenéticos de calas y barrancos del sur de Menorca. *Actas XV Congreso de Geógrafos Españoles*. Univ. Santiago de Compostela. 1: 245-255. Santiago de Compostela. [Ex]
- ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J.; GELABERT, B.; GIMÉNEZ, J.; GINÉS, J.; PARDO, J. & SEGURA, F. (2002): El papel del karst en el macromodelado litoral: el ejemplo de las calas de las islas Baleares. In: CARRASCO, F.; DURÁN, J.J. & ANDREO, B. (eds.) *Karst and Environment*. Fundación Cueva de Nerja, Instituto de Investigación. 329-335. Nerja, Màlaga. [Ex]
- ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. & GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) (2003): *Introducción a la Geografía Física de Menorca. Guía de Campo de las XVIII Jornadas de Geografía Física*. Asociación de Geógrafos Españoles - Universitat de València - Mon. Soc. Hist Nat. Balears, 10. 232 pàgs. Palma de Mallorca. [Og Ex Mc]
- SAGRISTÀ, E. (1910): Las cuevas de els Hams en Mallorca. *Bol. Soc. Aragonesa Ciencias Naturales*, 9: 162-165. Saragossa. [Hs]
- SANTAMARTA, P. (1977): *Las cuevas de Mallorca (Hams, Drach y Artá)*. Editorial Everest. Col. Ibérica. 64 pàgs. Lleó. (versions en francès, anglès i alemany) [Dc]
- SANTANDREU, G. (2002): *Coves i avencs de Santa Maria del Camí*. Edicions Documenta Balear. Col·lecció Arbre de Mar, 7. 184 pàgs. Palma de Mallorca. [Mc]
- SAZ, E. (1946): Las nuevas cuevas de Son Apats y fósiles de Mallorca. *Ibérica*, 72: 3-8. Barcelona. [Dc]
- SEGUÍ, B.; BOVER, P.; TRIAS, M. & ALCOVER, J.A. (1998): El jaciment fòssilífer de la Cova C-2 (Ciutadella de Menorca). *Endins*, 22: 81-97. Palma de Mallorca. [Mc]
- SERVERA, J. (1995): Distribució geogràfica del karst a Mallorca / The geographical distribution of karst in Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El karst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 7-16. Palma de Mallorca. [Og]
- SHEARD, K. (1994): Mallorca 1989/90. *Journal Yorkshire Subterranean Society*, 3: 1-7. Riccall, U.K. [Dc]
- SMART, P.L. & WHITAKER, F.F. (1996): Development of karren landform assemblages - a case study from Son Marc, Mallorca. In: FORNÓS, J.J. & GINÉS, A. (eds.) *Karren Landforms*. Universitat de les Illes Balears. 111-122. Palma de Mallorca. [Ex]
- SOBERATS, J. (1974): Nota sobre la presencia de hielo en una sima de Mallorca. *Endins*, 1: 25-26. Palma de Mallorca. [Dc]
- SOLER-SAMPERE, M. (1965): État actuel des études de géologie et du karst de Formentera (Pithyuses, Baléares Mineures). *Rapp. Comm. Int. Mer Médit.*, 18 (2): 549-554. [Og Mc]
- SUÁREZ, R. (1993): Aportació al coneixement espeleològic del Cap des Pinar a Alcúdia (Mallorca). *Endins*, 19: 25-28. Palma de Mallorca. [Dc]
- TALLADA, N. & FERNÁNDEZ, M. (1982): *Catálogo '81. Grandes cavidades de España*. Federación Española de Espeleología. 264 pàgs. Madrid. [Dc]
- THOMAS-CASAJUANA, J.M. & MONTORIOL-POUS, J. (1951): Los fenómenos kársticos de Parelleta (Ciudadela, Menorca). *Speleon*, 2 (4). 191-216. Oviedo. [Mc]
- THOMAS-CASAJUANA, J.M. & MONTORIOL-POUS, J. (1952): Estudio geoespeleológico de las formaciones hipogeeas de sa Teulada (Santa Margarita, Mallorca). *Speleon*, 3 (4): 159-182. Oviedo. [Mc]
- THOMAS-CASAJUANA, J.M. & MONTORIOL-POUS, J. (1952): Son Pou (Mallorca). *Speleon*, 3 (3): 109-130. Oviedo. [Mc]
- THOMAS-CASAJUANA, J.M. & MONTORIOL-POUS, J. (1953): Resultados de una campaña geoespeleológica en la isla de Ibiza (Baleares). *Speleon*, 4 (3-4): 219-256. Oviedo. [Mc]
- TOBELLA, F.X. (1881): Excursió a Palma, Coves d'Artà i Manacor. *Anuari Assoc. Excurs. Cat.* 30 pàgs. Barcelona. [Hs]
- TOMÁS, B. (1999): *Guia del Puig de Bonany*. Ajuntament de Vilafranca - Ajuntament de Petra - Ajuntament de Sant Joan. 62 pàgs. Palma de Mallorca. [Og]

- TRIAS, M. (1974): Una campanya a les illes de Cabrera. *Endins*, 1: 33-40. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1975): Sobre dos cavidades del Barranc d'Algendar: Cova Murada y Cova den Leon. *XIII Cong. Nac. Arqueol.* (Huelva). 365-376. Saragossa. [Dc]
- TRIAS, M. (1977): Cova Xives: troballes prehistòriques a Eivissa. *Endins*, 4: 49-52. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1979): L'Avenc de ses Papallones. *Endins*, 5-6: 29-31. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1979): Nota prèvia a l'estudi de les ceràmiques de la Cova des Diners. *Endins*, 5-6: 75-80. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1980): Aportació a l'estudi de na Patarrà. *Endins*, 7: 63-67. Palma de Mallorca. [Dc]
- TRIAS, M. (1981): Notícia preliminar del jaciment islàmic de la Cova dets Amagatalls. *Endins*, 8: 59-74. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1982): Noves dades sobre les caverne pitüses. *Endins*, 9: 15-27. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1982): Consideracions sobre les formes epifreàtiques de la Cova de ses Gerres (Escorca, Mallorca). *Endins*, 9: 29-36. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1983): *Espeleologia de les Pitiüses*. Institut d'Estudis Eivissencs. Estudis breus, 2. 59 pàgs. Eivissa. [Mc]
- TRIAS, M. (1985): Les campanyes espeleològiques del 84 a Menorca. *Endins*, 10-11: 3-12. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1985): La Cova d'en Jaume Orat (Parròquia d'Albarca, Sant Antoni, Eivissa). *Endins*, 10-11: 21-25. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1985): Glossari de terminologia espeleològica i càrstica. *Endins*, 10-11: 71-76. Palma de Mallorca. [Do]
- TRIAS, M. (1986): La Covota de sa Penya Rotja. *Endins*, 12: 13-18. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1986): Contribució al catàleg espeleològic de Formentera. *Endins*, 12: 25-29. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1987): Apunts sobre els avencs del Puig Major. *Endins*, 13: 21-26. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1988): Explorant l'Avenc des Mamuts (Puig Major de Son Torrella). *Penyal*, 8: 21-23. Palma de Mallorca. [Dc]
- TRIAS, M. (1992): Noves dades sobre la Cova des Coloms 1 (Manacor, Mallorca). *Endins*, 17-18: 21-23. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1993): L'Avenc d'en Patrona (Pollença, Mallorca). *Endins*, 19: 5-8. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1993): VIII. Catàleg espeleològic. In: ALCOVER, J.A.; BALLESTEROS, E. & FORNÓS, J.J. (eds.) *Història Natural de l'arxipèlag de Cabrera*. C.S.I.C. - Editorial Moll. 131-152. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (1995): Arqueologia de les caverne de Mallorca / Archaeology of the caverns of Mallorca. In: GINÉS, A. & GINÉS, J. (eds.) *El carst i les coves de Mallorca / Karst and caves in Mallorca*. *Endins*, 20 / Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 3: 171-190. Palma de Mallorca. [Dc]
- TRIAS, M. (1998): La Font des Patrò Lau (Sóller, Mallorca). *Endins*, 22: 51-54. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. (2000): La Cova des Moro (Manacor, Mallorca) i alguns destacats aspectes de la seva morfologia. *Endins*, 23: 73-77. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. & GINÉS, J. (1989): Algunes noves cavitats de l'illa de Menorca. *Endins*, 14-15: 5-16. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. & GINÉS, J. (1990): Noves aportacions al coneixement espeleològic del massís del Massanella (Escorca, Mallorca). *Endins*, 16: 5-10. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. & MIR, F. (1977): Les coves de la zona de Can Frasquet - Cala Varques. *Endins*, 4: 21-42. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. & RAMON, F. (1999): *Els torrents clàssics de la Serra de Tramuntana*. Miquel Font, Editor. 149 pàgs. Palma de Mallorca. [Ex Dc]
- TRIAS, M. & ROCA, L. (1975): Noves aportacions al coneixement de les coves de sa Mola (Formentera) i de la seva importància arqueològica. *Endins*, 2: 15-33. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M. & SANTANDREU, G. (2003): El torrent de la Font de s'Espinal (Escorca, Mallorca). *Endins*, 25: 9-16. Palma de Mallorca. [Dc]
- TRIAS, M.; BOVER, P. & ALCOVER, J.A. (2001): La Cova dels Amengual-Sastre (Sencelles, Mallorca). *Endins*, 24: 129-135. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M.; ESPINAR, M. & BOSCH, J.R. (1990): L'Avenc de Fra Rafel (Escorca, Mallorca). *Endins*, 16: 11-15. Palma de Mallorca. [Mc]
- TRIAS, M.; PAYERAS, C. & GINÉS, J. (1979): Inventari espeleològic de les Balears. *Endins*, 5-6: 89-108. Palma de Mallorca. [Do]
- TRIAS, M.; SOBERATS, F. & BOSCH, J.R. (1992): Troballes d'època islàmica al Puig Caragoler de Femenia, la Coveta des Rovell (Escorca, Mallorca). *Endins*, 17-18: 73-80. Palma de Mallorca. [Mc]
- TUCCIMEI, P.; DELITALA, C.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J.; PAZZELLI, L. & TADDEUCCI, A. (1999): Età Th/U di concrezioni freatiche su speleotemi nelle grotte costiere di Mallorca (Spagna): oscillazioni del livello del mare nel tardo Pleistocene. *Geitalia. 2º Forum Federazione Italiana di Scienze della Terra*, 1: 233-234. Bellaria, Itàlia. [Cg]
- TUCCIMEI, P.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A.; GINÉS, J.; GRÀCIA, F. & MUCEDDA, M. (2003): Sea level change at Capo Caccia (Sardinia) and Mallorca (Balearic islands) during oxygen isotope substage 5e, based on Th/U datings of phreatic overgrowths on speleothems. In: MASTRONUZZI, G. & SANSÒ, P. (eds.) *Quaternary coastal morphology and sea level changes. Project IGCP 437, Puglia 2003 - Final Conference. Abstract book*. GI2S Coast, Research Publication, 4: 235-237. Otranto / Taranto, Itàlia. [Cg]
- TUCCIMEI, P.; GINÉS, J.; DELITALA, C.; PAZZELLI, L.; TADDEUCCI, A.; CLAMOR, B.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A. & GRÀCIA, F. (2000): Dataciones Th/U de espeleotemas freáticos recolectados a cotas inferiores al actual nivel marino en cuevas costeras de Mallorca (España). Aportaciones a la construcción de una curva eustática detallada de los últimos 300 ka para el Mediterráneo occidental. *Endins*, 23: 59-71. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- TUCCIMEI, P.; GINÉS, J.; GINÉS, A. & FORNÓS, J.J. (1997): Th/U dating of sea level-controlled phreatic speleothems from coastal caves of Mallorca (Western Mediterranean). *Proc. 12th Int. Congress Speleol.*, 1: 37-40. La Chaux-de-Fonds, Suïssa. [Sp Cg]
- TUCCIMEI, P.; GINÉS, J.; GINÉS, A. & FORNÓS, J.J. (1998): Datazione Th/U di speleotemi freatici provenienti da grotte costiere dell'isola di Mallorca (Baleari, Spagna). Implicazione paleoclimatiche. *78º Convegno Soc. Ital. Mineral. e Petrog. Plinios*, 20: 213-214. Monopoli, Itàlia. [Cg]
- TUCCIMEI, P.; GINÉS, J.; GINÉS, A.; FORNÓS, J.J. & VESICA, P.L. (1998): Dataciones Th/U de espeleotemas freáticos controlados por el nivel marino, procedentes de cuevas costeras de Mallorca (España). *Endins*, 22: 99-107. Palma de Mallorca. [Sp Cg]
- TUCCIMEI, P.; GINÉS, J.; GINÉS, A.; GRÀCIA, F. & FORNÓS, J.J. (2003): U-series ages of phreatic overgrowths on speleothems in coastal caves of Mallorca. New MC-ICPMS data for the construction of a sea level changes curve for the last interglacial in Western Mediterranean. *Changements climatiques: l'enregistrement karstique III. 3ème colloque international*. 169. Montpellier, França. [Cg]
- VALERO, G. (2001): *La llarga ruta de l'excursionisme mallorquí. Aproximació a la història de l'excursionisme a Mallorca. Volum I: des dels inicis fins a 1920*. El Gall Editor - Grup Excursionista de Mallorca. Quaderns de muntanya, 4. 295 pàgs. Palma de Mallorca. [Hs]
- VENY, C. (1968): *Las cuevas sepulcrales del Bronce antiguo de Mallorca*. C.S.I.C. 429 pàgs. Madrid. [Dc]
- VENY, C. (1983): Cueva II de la Cometa dels Morts (Escorca, Mallorca). *Noticiario Arqueológico Hispánico*, 15: 343-358. Madrid. [Dc]

- VESICA, P.L.; TUCCIMEI, P.; TURI, B.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A. & GINÉS, J. (1996): Th/U dating and C - O isotope analyses of speleothems from coastal caves in Mallorca (Spain). *30th IGC. Abstracts*, 1: 87. Beijing. [Cg]
- VESICA, P.L.; TUCCIMEI, P.; TURI, B.; FORNÓS, J.J.; GINÉS, A. & GINÉS, J. (2000): Late Pleistocene paleoclimates and sea-level change in the Mediterranean as inferred from stable isotope and U-series studies of overgrowths on speleothems, Mallorca, Spain. *Quaternary Science Reviews*, 19: 865-879. Oxford, U.K. [Sp Cg]
- VICENS, D. & CRESPI, D. (2003): Les coves litorals situades a la franja costanera entre es Mal Pas i el Cap Gros (Alcúdia, Mallorca) (1a part). *Endins*, 25: 117-130. Palma de Mallorca. [Mc Cg]
- VICENS, D. & PLA, V. (2001): L'Equip Mallorquí d'Espeleologia (EME): primer grup espeleològic mallorquí. *Endins*, 24: 113-127. Palma de Mallorca. [Dc]
- VICENS, D. & PLA, V. (2001): Breu història del coneixement espeleològic de la Serra de na Burguesa. *Aubaina*, 3 (1): 23-28. Sóller, Mallorca. [Do]
- VICENS, D.; BARCELÓ, M.A.; CRESPI, D.; GRÀCIA, F.; PLA, V.; GINARD, A.; BOVER, P.; CASAS, J.A.; VADELL, M. & DOT, A. (2001): Estat del coneixement espeleològic de la Serra de na Burguesa (Serra de Tramuntana, Mallorca). In: PONS, G.X. (ed.) *III Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. Hist. Nat. Balears. 70-71. Palma de Mallorca. [Mc]
- VICENS, D.; CRESPI, D.; PLA, V.; BARCELÓ, M.A.; GRÀCIA, F.; GINARD, A. & BOVER, P. (2000): Les cavitats de la Serra de na Burguesa. Zona 4: Puig Gros de Bendinat (1a part) Calvià -Mallorca-. *Endins*, 23: 23-40. Palma de Mallorca. [Mc]
- VICENS, D.; GRÀCIA, F.; WATKINSON, P.; LANDRETH, R.; CLAMOR, B. & DOT, M.A. (2001): La Cova de ses Pedreres (Manacor, Mallorca). *Endins*, 24: 107-111. Palma de Mallorca. [Mc]
- VIDAL, J. (1929): *Cuevas de Artá. Guía turística de Artá y Capdepera*. Imprenta de Francisco Soler Prats. 59 pàgs. Palma de Mallorca. [Dc]
- VIDAL, J. (1946): *Cuevas dels Hams (Manacor, Mallorca)*. Tipografía Nueva Balear. 32 pàgs. Palma de Mallorca. [Dc]
- VILÀ-VALENTÍ, J. (1961): El polje de Santa Inés o Corona (Ibiza). *Speleon*, 12 (1-2): 55-65. Oviedo. [Ex]
- VIVES, M. (1996): *Les Coves de Campanet*. Ajuntament de Campanet, col. Pla de Tel, 6. 104 pàgs. Campanet, Mallorca. [Og Mc]
- VIVES, S. (1972): Topografies subterrànies al C.E. de Terrassa. // *Simp. Metod. Espel. Topografía*. Escuela Catalana de Espeleología - S.I.E. del C.E.A. Com. VI f. 6 pàgs. Barcelona. [Dc]
- VIVES, S. (1973): Manacor 71. *S.I.S.*, 3: 4-12. Terrassa, Barcelona. [Dc]
- VUILLIER, G. (1893): *Les îles oubliées*. Hachette. 218 pàgs. París. [Hs]
- WALRAVEN, K. & THEUNISSEN, H. (1986): Een weekje grotten op Mallorca. *Speleo Nederland - Pierk*, 4: 20-26. Voerendaal, Holanda. [Dc]
- WALTER-LÉVY, L.; FRECAUT, R. & STRAUSS, R. (1958): Contribution à l'étude de la zone littorale des îles Baléares. Biologie et chimie des algues calcaires. Formes du relief qui leur sont liées. *Revue Algologique*, 3 (4): 202-228. [Ex]
- WILL, E. (1880): *Plano de la Cueva del Drach (E. 1/500)*. Munich. Reproduït també per Litografia Catalana. Palma de Mallorca. [Dc]
- WINKLER, A. (1926): Morphologisch-Geologische Beobachtungen auf Mallorca. *Zeitschrift für Geomorphologie*, 2: 171-183. Leipzig, Alemanya. [Ex]
- XXX (1903): *Portfolio de las cuevas de la Hermita (Artá) y del Drach (Manacor) (Mallorca)*. Estab. Tip. de F. Soler. 51 pàgs + 2 plànols + 20 gravats. Palma de Mallorca. [Hs]
- XXX (1912): *Plano de las Cuevas de Artá, propiedad de D. José Quint Zaforteza, que radican en el término municipal de Capdepera*. Imprenta de Francisco Soler Prats. 15 pàgs + 1 plànol. Palma de Mallorca. [Hs Dc]
- XXX (1972): *Las Cuevas de Artá*. Guia de les coves. 24 pàgs. Barcelona (versions en francès, anglès i alemany). [Dc]
- XXX (1989): Noticiari. Exploracions subaquàtiques a la Cova dets Estudiants. *Endins*, 14-15: 123-124. Palma de Mallorca. [Dc]
- XXX (1990): Noticiari. Exploracions subaquàtiques: noves descobertes. [Cova dets Ases, Cova des Pont, Coves del Pirata]. *Endins*, 16: 73. Palma de Mallorca. [Dc]
- XXX (1990): Noticiari. Actualització del registre de cavitats més fondes de l'illa de Mallorca. *Endins*, 16: 74. Palma de Mallorca. [Do]
- XXX (1991): La cueva de los Estudiantes. *Esport Gym*, 5: 19-22. Palma de Mallorca. [Dc]
- XXX (1997): Últimas exploraciones. Balears. [Avenc des Cosins, Forat 502]. *Subterranea*, 7: 6. Barcelona. [Dc]